Štev. 2. V Ljubljani, v petek dne 13. januarja 1922. Leto V.

DOMOVINA

Oglasi:
Za 1 mm × 60 inseratnega stolpiča mali Din 0·20, uradni D 0·30, poslano, posmrtnice i. reklame D 0·50.
Večkratne objave popust.

Izhaja vsak petek.
Upravništvo „Domovine" v Ljubljani, Prešernova ul. 54.
Uredništvo „Domovine", Miklošičeva c. 16, Tel. 72.

Naročnina:
Mesečno Din 1·—, četrtletno Din 3·—, polletno Din 6·—, celoletno Din 12.—.

Ali ni škoda, da se napredne vrste tako cepijo?

Daleč smo še od volitev. Pamet danes še prevladuje strasti. Zato se nam zdi primeren čas, da izpregovorimo o naprednih vrstah nekoliko besedi.

Včasih smo poznali v Sloveniji, vlasti na deželi, samo dve stranki, klerikalno in napredno. Skozi cela desetletja se je bil boj samo med tema dvema. Klerikalci so hoteli imeti ljudi v farovški odvisnosti in so ž njimi ravnali kakor s sužnji. Naprednjaki so bili neustrašeni borci za popolno neodvisnost naroda od farovža. Zahtevali so, naj se cerkve pusti Bogu in naj se vere ne vlači v politiko. Naprednjaki so bili razventega edini vneti bojevniki za narodne svetinje, dočim so bili rimovci ostudni hlapci in klečeplazci pred habsburškimi trinogi in nemškimi grofi in baroni. Kdor pogleda nazaj, mora priznati, da so bili naprednjaki tisti, ki so začeli in izvedli ves pokret za ustanovitev Jugoslavije. Ako bi njih ne bilo, bi klerikalci nikdar ne krenili na pravo pot in če so se tik pred razsulom Avstrije podali na narodno pot, so to storili prisiljeni od dogodkov, ker so se bali, da jih napredek časa popolnoma ne pomede.

Ko je prišla Jugoslavija, je vsak naroden in napreden človek pričakoval, da bo sedaj klerikalizem čisto strt; saj si pa nihče niti misliti ni mogel, da bi mogli nekdanji avstrijski špijoni in ovaduhi ter narodni izdajalci še kedaj resno nastopiti. Sami klerikalci so tako mislili. Zato so napodili Šusteršiča, odstavili Pegana, Zajca in druge svoje voditelje v Avstriji.

Klerikalizem je sicer padel, a če ni pomandran, je temu veliko kriva nesloga v naprednih vrstah. Po prevratu so na vseh vogalih začeli vzdigovati glave raznovrstni preroki, ki so nastopili pod imenom vsakojakih samostojnih strank. Četudi so se naprednjaki leta in leta velezaslužno borili za samostojnost in napredek ljudstva, vendar se je kar naenkrat skoraj vsak naprednjak bal priznati se za čestitljivega liberalca. Dobili smo samostojne kmete, samostojne Jugoslovane, ki so se pozneje prelevili v narodne socialce. Tudi obrtniki so na vseh koncih in krajih kuhali novo samostojno obrtno stranko. Razentega so pa pritisnili s svojo agitacijo še komunisti in socialni demokrati.

Mesto ene krepke in močne napredne stranke, smo na ta način kar čez noč dobili najmanj tri stranke, v katere so stopili prejšnji liberalci, poleg njih pa je bilo še več manjših drobcev. Najusodnejše pri vsej stvari pa je bilo še to, da se je začel med temi naprednimi strankami strašen boj, vlasti med demokrati in narodnimi socialci. Mlajše stranke so mislile, da bodo kar z enim požirkom pogoltnile demokratsko stranko. Veliko lahkovernih ljudi jim je nasedlo. —

Danes je položaj že čisto jasen, kakor je jasno nebo potem, ko so razgnali vetrovi črne oblake brez blagoslova in dežja. Strašno grmenje živahnih agitatorjev, ki so znali spretno razvnemati ljudske strasti v povojni nezadovoljnosti, je popolnoma utihnilo.

Slovenski demokratje, ki so pri zadnjih volitvah sicer slabo odrezali, vrše skoraj edini svojo poslansko in politično nalogo na korist slovenskega ljudstva. Samo demokratski poslanci, četudi so le trije, se brigajo za potrebe ljudi ter jim z dejanji pomagajo na gospodarskem, socialnem in prosvetnem polju po svojih najboljših močeh. Njihovi volilci so edini, ki so lahko s svojimi poslanci zadovoljni, ker zanje store še mnogo več, kakor pa so jim obetali in kakor bi jim mogli storiti z ozirom na njih majhno število. Na srečo slovenskega naroda so slovenski demokratski poslanci člani največjega parlamentarnega kluba, ki jim daje veliko moč in mogočen vpliv.

Tudi Samostojna kmetska stranka ni ravno brez vpliva in moči, vendar pa se na njej maščuje, da se pri postavljanju kandidatov ni skoraj prav nič ozirala na sposobnosti bodočih poslancev. Imajo sicer 8 poslancev, vendar se pa pri vsaki priliki vidi, da ti izvoljenci niso kos težkemu parlamentarnemu delu. Ko bi bil med njimi vsaj en Žerjav, koliko več bi lahko ta stranka dosegla za svoje volilce! Tako pa je pri najboljši volji meso slabo. Za delo v skupščini je pač treba še kaj drugega kot znajo poslanci SKS. Ako se bo hotela Samostojna vzdržati in napredovati, bo pred vsem morala skušati pritegniti v svoje vrste tudi izobražence, ki edini morejo poleg navadnih kmetskih zastopnikov in ž njimi v zvezi reševati težka državniška vprašanja. Pametno bi tudi bilo, da bi kmetski volilci premišljevali, če je za bodoče sploh še pametno, da se napredni ljudje na deželi cepijo v demokrate in samostojne kmete. Strah, ki so ga imeli samostojni pred liberalci, se je izkazal, da je sredi prazen, okrog ga pa nič ni. Na deželi mora biti pravzaprav vsak pameten in značajen človek liberalec, pa naj bo krščen za demokrata ali pa za samostojneža. Liberalca poznaš po tem, da ne drži s farovžem, marveč se zoperstavlja maziljeni gospodi, ki ga hoče jahati. Deželani naj sedaj sami premišljujejo, ako so proti farovžu kmeta bolj branili demokrati, ali pa samostojni. Tudi jim prepuščamo razmišljevanje, če bi — kakor že rečeno — ne bilo bolj pametno, da bi se demokratje in samostojni zopet zjedinili ter se skupno borili proti edinemu sovražniku napredka in svobode proti klerikalizmu.

Poleg samostojnih so delali ob volitvah posebno veliko ropota takoimenovani narodni socialci. Obetali so ljudem deveta nebesa. Kakor konoplja na gnoju rasli so prve čase po prevratu. Skoraj se je pred njimi tresel svet. «Demokrate med staro šaro», to je bilo njihovo geslo. In danes?

Dva narodno-socialna poslanca sedita v narodni skupščini kakor dva lipova bogova. Slepa sta in gluha, povrh pa še mutasta. Dosedaj še nista storila za svoje volilce toliko kot je bil pred vojsko vreden počen groš. Narodno-socialna stranka sama pa je danes najbolj klaverna stranka pod milim nebom, ki se odlikuje edinole po svoji neznačajnosti in nemoralnosti. V zakup je jemala vso narodnost. V Ptuju pa je pomagala izvoliti za župana nemškutarja Losinška. Ljudem je pripovedovala, da je protiklerikalna. V Ljubljani pa se je zvezala v občinskem svetu s klerikalci, kjer živi ž njimi v divjem zakonu. Upila je, da je socialna stranka. Izkazalo se je pa, da se je vzdrževala od enega največjih verižnikov in vojnih dobičkarjev, ki je mogel priti do bogastva samo z izsesavanjem ljudskih žuljev. Zato ni čudno, da narodno-socialna stranka vsak dan bolj propada. Njeni voditelji se med seboj tudi prav pridno grizejo, dokler se ne bodo tako objedli, da bodo ostali od njih le še repki.

Narodno-socialna stranka je napravila na deželi in po mestih veliko zgage pri zadnjih volitvah. Škodo od tega ima samo napredna stvar. Dva njihova poslanca sta čista izguba za napredno misel. Ako bi Slovenci poslali namesto njih v parlament dva demokrata, bi lahko demokratska stranka veliko lažje in še veliko boljše vršila svoje naloge napram volilcem in narodu.

Toliko v pojasnilo razmer, ki so v resnici take, kakor smo jih navedli. Očitki pa nikomur ne morejo koristiti, ako ni dobre volje stare grehe obžalovati in se poboljšati. Zato se nam zdi potrebno, da se začne na kmetih zopet novo življenje in da se naprednjaki, ki so se dosedaj na korist klerikalcev med seboj klali, zopet začnejo približevati in drug drugega spoštovati. Ako bodo storili to, potem bo prišlo zopet skupno delo samo od sebe. Dobiček od tega pa bo imelo samo ljudstvo, ki mora izprevideti, da je njegov največji neprijatelj farovž. **V edinosti in slogi je moč!** Tega gesla bi se morali v bodoče naprednjaki bolj zavedati, kakor so se ga dosedaj!

Kraljeva zaroka

Na gradu rumunskega kralja v Sinaji se je naš mladi kralj ob priliki pravoslavnih božičnih praznikov, ki jih je preživel v krogu rumunske kraljevske družine, zaročil s hčerjo rumunskega kralja, Marijo.

Ko bi se kralj zaročil kot zasebnik, se javnost za to ne bi posebno brigala in zanimala, ampak kralj je vladar naše države in ves narod je na tem zainteresiran, kje in s kom se je kralj zaročil, ker po kraljevi poroki pridemo v kolikor toliko ožje odnošaje z državo, katere vladar je oče naše kraljice.

V tem oziru smo Jugoslovani lahko zadovoljni, ker ne samo da pride naš kralj po svoji poroki s hčerjo rumunskega kralja v tesno rodbinsko zvezo z rumunsko kraljevsko rodbino in po njej tudi z grško in angleško kraljevsko rodbino, ker je rumunska kraljica rojena angleška princezinja, starejša hči kraljeva, sestra neveste našega kralja, je pa poročena za grškega prestolonaslednika.

Prva politična posledica te kraljeve zaroke bo utrditev prijateljskih odnošajev med našo državo in Rumunijo. To pomeni velik križ čez italijanske načrte, ki so šli za tem, da se napravi iz Rumunije našega sovražnika. Italija je želela, da bi prišlo do zveze med Rumunijo, Bolgarsko in Grško. Ta zveza bi se nahajala pod italijanskim pokroviteljstvom in naj bi ogrožala naši državi hrbet. Zgodilo se je, hvala bogu, drugače, Rumunija ostane v mali antanti, ki se še bolj utrdi in tudi ojači, ker pristopi k Jugoslaviji, Rumuniji in Češkoslovaški najbrže že v kratkem tudi Grčija in potem je samo vprašanje časa, da pristopi v to zvezo tudi Poljska.

Od ozke rodbinske zveze med našim in rumunskim dvorom si lahko obetamo zelo veliko. Od ozkih gospodarskih stikov Jugoslavije, Rumunije, Češkoslovaške in potem še Grčije in Poljske more imeti naša država samo koristi. Velike bodo pa tudi politične koristi od teh zvez, ker mala antanta, katere važen člen je naša država, postane močna sila, ki pa nima vojnih namenov, temveč hoče čuvati mir na vse strani, da ustvari na ta način pogoje za miren in nemoten gospodarski razvoj in za popravo vojne škode.

Italija vsega tega ni pričakovala, ona si vsega tega ni želela, temveč je hotela preprečiti vse te načrte, ki niso njej v korist. Doživela je velik neuspeh v svoji politiki, ki je šla samo in edino za tem, da bi politično in gospodarsko zasužnila države srednje Evrope. Zato bo zaroka našega kralja težak grižljaj za Italijo in zato imamo mi dovolj vzrokov biti zadovoljni, dovolj vzrokov, želeti našemu kralju in njegovi nevesti, naši bodoči kraljici: vse dobro!

Naš najmanjši parlament — občinski odbor

Obnova občinskih odborov po kmetskih občinah je pokazala povsod razveseljiv učinek. Prenovljen je način «vladanja» v njih in tudi delo v njih je vse drugačno. Kjer so imeli v rokah občinsko gospodarstvo samo pristaši ene stranke, vidimo, da je sedanji proporčni volilni način poslal v odbor zastopnike več strank.

Razvil se je povsod boj in živahno delovanje. Kje ste videli do sedaj na kmetih, da bi bili občani hodili poslušat seje občinskega odbora? Javnost sej občinskega odbora je bila samo na papirju. Sedaj pa prihajajo gledat in poslušat v ta najmanjši parlament vse stranke. Odborniki čutijo nad seboj kontrolo (nadzorstvo) javnosti in so prisiljeni, da pokažejo svojim volilcem in nasprotnikom najboljšo voljo in sposobnost pri izvrševanju poverjenega jim mesta. Ponekod se razvije pri sejah pravi teater: Župan s težavo obvlada položaj in strahuje ognjevite odbornike; «galerija» se vmešava in odobrava ali graja izjave in predloge svojih zaupnikov ali nasprotnikov. Oni, ki so izurjeni v besedi in znajo svoje stališče gladko in brez zapotekanja ter ustavljanja zagovarjati, žanjejo navadno uspehe in vzbujajo občudovanje.

Zelo zanimivo je opazovati, kako se obnašajo eni in drugi, kadar pride do bojnega glasovanja. Brihtni in izvežbani odborniki takrat v prvem trenutku izrazijo svojo voljo, novinci in nerodneži, ki znajo samo za drugimi capljati, se ozirajo okrog sebe in gledajo, kaj bodo ti storili. Tu se vedno pokaže, zakaj so s tako vnemo silili v občinske odbore gospodje župniki in dekani. S pogledom, ki hoče naravnost prebosti svoje podložne, komandira gospod župnik ali dekan v občinskem odboru: «ustanite za moj predlog! — obsedite z menoj!» itd. Nesreča hoče včasih, da je župnikov ali dekanov «vojščak» v občinskem odboru vstal ali obsedel, ker mu je tako narekovala pamet. Tu je treba takoj ponoviti glasovanje, ker je gospod dekan ali župnik ves razburjen ugotovil, da se je pripetilo «nesporazumljenje».

Med tem, ko se razvijajo drugi občinski odborniki v prave parlamentarce, župnikovi vojščaki navadno nikdar ne primejo za besedo, ampak čakajo, da namesto njih ustane župnik, kateremu pokorno kimajo in slede njegovim ukazom.

Po tiru Šušteršičevih občinskih odborov pa ne gre več. Če bi se župan predrznil sklicati zakotno sejo, h kateri ne povabi vseh odbornikov, nastane veliko pohujšanje, pritožba na okrajno glavarstvo, pokrajinsko upravo in vse je po koncu.

Dogaja pa se še, da tu in tam skuša vladati župan brez «parlamenta» in noče izvrševati sklepov občinskega odbora ali pa se izogiblje volji ljudstva ter ne sklicuje sej. Pripravljen mora biti, da ga bodo odnesle prihodnje volitve z vladnega stolčka, ker občinarji nočejo strahovlade.

Vkljub bojevitosti v občinskih odborih, ki so marsikje danes zelo pisani, vendarle vidimo, da gre na splošno v njih delo naprej, ker so pod vtisom javnega nadzorstva prisiljeni delati pošteno. Odločevanje trojice, skrite pri župniku ali njegovem zaupniku, je postalo nemogoče. Občinarji bodo vedno bolj spoznavali, kako važno je, da pošljejo v občinski odbor poštene, sposobne in odločne može, ki znajo misliti s svojo glavo.

Republika, avtonomija in revizija

Sešli so se možakarji v nedeljo zvečer, da vržejo marjaš. Pri tej priliki se je razvila med njimi visoka politika.

Bokalov Šimpos (poveljnik Orlov in predsednik «Društva za varstvo devištva»), od gospoda kaplana poučen o političnem položaju, se je razvnel: «Avtonomijo hočemo, mi se borimo za avtonomijo, da bomo sami za sé, da ne bomo dajali davkov Srbom in Hrvatom in ne bodo naši fantje hodili služit vojake. Tudi revizijo ustave hočemo, za revizijo se bore naši poslanci v Beogradu».

Kosmačeva Francka (predsednica Orlic, katero spremlja Bokalov Šimpos od preizkušenj igre «Najdena nedolžnost», ki jo ima priroditi Marijina družba v tem predpustu) živahno pritrjuje izvajanjem Šimposa.

Lesjakov Tomaž (ki je slučajno zašel v to družbo) pade v razpravo in vpraša: «Šimpos, daj no, povej nam tako, da bomo bolj razumeli, kaj pa je to avtonomija, revizija, kaj je ustava, ki jo hočejo vaši poslanci ovreči?»

Bokalov Šimpos (v zadregi pokašlja, parkrat pljune in se odreže): «Avtonomija to je tisto, da bodo naši poslanci ovrgli ustavo, katero nočemo. Ustava je zoper republiko. In ko bodo naši poslanci to ustavo ovrgli in bomo imeli avtonomijo, ne bo več žandarjev in policajev, pa uradnike bomo odpravili in davkov ne bomo plačevali. Vladalo bo ljudstvo.»

Tu pa vstane od mize Komarjev Jože in pikne Šimposa: «Od kedaj pa si ti tak vnet republikanec? Za avstrijskega cesarja Franc Jožefa si bil ves vnet, ali si že pozabil? Ti le poskusi vpeljati avtonomijo, republiko in revizijo doma v svoji hiši! Možje, Šimposa so zmešali s stvarmi, ki jih ne razume. Tisti poslanci, ki misli, da bodo naredili v Beogradu avtonomijo in republiko in da bodo ovrgli ustavo, hodijo pridno po poslanske dnevnice, drugega pa nič ne delajo. Da boste pa vedeli kakšno avtonomijo, revizijo in republiko pridiga Šimpos, vam bom pojasnil stvar s Šimposovo hišo: Šimpos naj reče doma svojemu hlapcu, dekli, sestri in bratu: Sedaj ne velja nič več tak red, kakor je bil v naši hiši. Jaz ne bom več ukazoval in gospodaril, hišni red se odpravi pri nas. Naredili bomo novega. Hlapec bo prodal najdebelejšega prašiča iz hleva in vole, vino, žito in seno, šel popivat, kadar zmanjka penezov, pa zopet pride. Tako bo naredil tudi Šimposov brat in sestra in kdor bo hotel. To bo avtonomija in republika. Nov hišni red bodo pri Šimposu tako dolgo delali, da bo njegovo posestvo šlo v nič. To bo revizija. Sosedje bodo pograbili vsak najbližji kos Šimposovih njiv, travnikov in gozdov; kar bo ostalo, pojde pa na dražbo. Tako bi bilo nekako, ako napravi Šimpos na svojem gospodarstvu revizijo ustave in vpelje na njem republiko in avtonomijo. Tako bi bilo z našo državo, ako bi bili res tako močni tisti, ki pravijo, da bodo naredili revizijo ustave. V državi mora biti en red in en gospodar. In to je vse zapisano v ustavi. Možje, ne dajte se varati, s tisto Šimposovo avtonomijo, republiko in revizijo ne bo nič.»

Šimpos in Francka sta v zadregi mencala in kar ustnice so se jima povesile, ker nista znala več ugovarjati.

Kako je na Koroškem

Iz zasužnjene Koroške pišejo: Komaj je poteklo dobro leto, odkar je prišel naš tužni Korotan pod «okrilje» mačehe Avstrije, in že uvidevajo skoro vsi oni slovenski zaslepljenci, ki so ob času plebiscita toli hvalisali preljubo Avstrijo, da je bilo ob času «suženjstva» pod Jugoslavijo vse boljše, kakor pa je zdaj pod Avstrijo.

Kako se deli na Koroškem pravica, ki bi morala biti enaka za vse državljane ne gleče na narodno pripadnost, nam kaže n. pr. sledeči slučaj:

Kmetski fant iz Bilčovsa, pošten in zaveden Slovenec, je napravil na okrajno glavarstvo prošnjo za orožni list. Toda prošnja mu je bila odbita, ker je prosilec Slovenec in kot tak velik «zločinec», ki ne sme nositi orožja!

Nemčurji so začeli zopet pridno agitirati po slovenskem delu Koroške in strašijo, da bo moral, kdor se bo ob priliki ljudskega štetja dal zapisati za Slovenca, iz Avstrije. Po ljudskem štetju grozijo nemčurji s pretepom onih, ki bi se zapisali za Slovence! Taka je torej pravica v Avstriji! Naduti koroški nemčurji nosijo zopet pokoncu glave in vihajo nosove — misleč, da je njihova moč še vedno vsemogočna in da ni sile na svetu, ki bi jih mogla pritisniti k tlom! Naj se zavedajo, da stoji za koroškimi Slovenci njihova mogočna mati-varuhinja Jugoslavija, ki bo vedno pazila na to, da se zavarujejo in popolnoma izvedejo manjšinske pravice koroških Slovencev pod Avstrijo, ki jim pripadajo po senžermenski mirovni pogodbi!

Kako žalostne razmere vladajo tudi pri našem šolstvu! Komaj eno leto smo pod Avstrijo in že so ponekod dobili tretjič, četrtič novega učitelja. Temu primerni so tudi učni uspehi. Koliko se je naučil otrok, ki je hodil to leto prvič v šolo? Enemu izmed takih sem naročil, naj mi napiše številke 1, 2, 3 itd., pa jih ni znal, samo milo me je gledal. Potem sem mu jih pa jaz napisal in takoj mi jih je sproti bral: to je vier, to je fünf, to je sieben itd. To je torej sad naše šole! Že prvo leto otroku ubijajo v glavo preljubo

Gluh vojni ujetnik

(Iz francoščine).

Razletela se je granata in Chavannes je ležal poleg kupa svojih mrtvih in ranjenih drugov-vojakov z obrazom v blatu. Bil je le trenutek, ki se mu je pa zdel kot večnost. Vsi lasje na glavi so mu stali pokonci. Misel na to, da hoče živeti, je ostala v njem tako silna, da se mu je zdelo kot da obstoja njegova osebnost le še v možganah; da je pribežal tjakaj in da je zaradi tega tudi njegovo ostalo telo izginilo in da se mu ne more pripetiti nobena nesreča več. Nato pa je začutil pod svojo levo ramo, kot da ga je zadela pest. V istem trenutku je Chavennas izgubil zavest.

Nemški bolniški strežniki so ga pobrali naslednjega dne. Na bojnem polju je ležal le osemnajst ur. Iz povesti, katero so mu pripovedovali njegovi tovariši mnogo pozneje, je spoznal, da se lahko ima za zelo srečnega. Nekatere njegove sodruge so odnesli v bolnico šele po treh dnevih neizrečenega trpljenja. Ker je izgubil mnogo krvi, je bil tako slab, da se je mogel komaj dvigniti. Kadar se je skusil premakniti, je zapazil, da je njegova leva roka mrtva. Lopatica na rami je bila zlomljena.

Še bolj se je začudil naravnost neverjetnemu molku, ki je vladal krog njega. Zdelo se mu je kot da molči vsa narava, kot da se nahaja v globoki jami, v kateri ni nobene svetlobe. Kljub temu pa je opazil, da so ranjenci krog njega odpirali svoja usta in poskušali stokati. Srake, krokarji in vrane so se gibale krog njega ter bile zaposlene z delom, katerega ni hotel videti. Končno so vendar prišli uslužbenci Rdečega križa. Manj ranjeni so stopili na noge, ter kričali na pomoč. Vedel je, da kličejo, a glas ni dospel do njegovih ušes. Zdelo se mu je, da jih sploh ne more slišati. Drugače je bil popolnoma pri zavesti kljub veliki izgubi krvi.

«Jaz sem gluh», si je rekel, «popolnoma gluh. Pok granate mi je vzel sluh».

Nemški sanitejci so ga najprej nagovorili v nemškem jeziku in pozneje eden v francoskem. Svojo zdravo desno roko je položil na uho ter nato pokimal z glavo v znamenje, da ne čuje. Iz bolnice na bojnem polju, kjer je bil deležen prve pomoči, so ga poslali v Mezieres in nato v Torgau na Saksonskem. V Torgau so mu uravnali lopatico in zopet je lahko gibal z levo roko. Nemški zdravniki pa izprva niso hoteli priznati, da je gluh, ker je mrena v ušesih bila cela. Uprizorili so z njim številne poizkuse, zelo bolestne, a on ni ničesar slišal. Vsled tega so dejali nemški zdravniki, da samo simulira gluhost.

Večinoma je sedel v kakem kotu, z brezizraznim pogledom, kot gluhi ljudje, ki so izgubili navado ozirati se. V dotični bolnici je zahtevala nemška disciplina, da so morali stopiti vsi ranjenci, ki so lahko to storili, pokonci, kadar je stopil v sobo kak oficir. Kadar je bil Chavannes obrnjen vstran, se ni mogel pokoriti temu povelju. Vsled tega je bil že mnogokrat kaznovan in dobival je slabšo hrano. Te kazni pa niso prav nič izpremenile njegovega obnašanja. Pred sodiščem, kateremu je načeloval neki višji zdravnik, je nekdo nepričakovano sprožil samokres za hrbtom Chavennesa. On pa se ni obrnil in tudi tresti se ni pričel. Major Spitz, ki ni rad verjel, pa je rekel: «Vse to je brez pomena. če ima močno voljo, je bil pripravljen tudi vnaprej na take preizkušnje. Opazujte ga, kadar bodo govorili njegovi tovariši med seboj. Videli boste, če prisluškuje. Človek, ki prisluškuje, čeprav trdi, da je gluh, nima istega izraza na licu kot pa takšen, ki je v resnici gluh.

Tovariši Chavennesa so bili uverjeni, da v resnici ne čuje. Preveč dokazov je bilo za to. Videli so pogosto, da ni mogel razumeti niti najbolj priproste besede, čeprav mu jo je človek zarjul v uho. V onem času so ravno pričeli govoriti o izmenjavi vojnih ujetnikov med Francijo in Nemčijo, in sicer onih ujetnikov, ki so bili najbolj pohabljeni in o katerih se je domnevalo, da ne bodo mogli več nositi orožja. V bolnici se je splošno govorilo o tem. Bili so seveda slučaji, pri katerih se sploh ni moglo dvomiti o popolni pohabljenosti. Bili so pa tudi slučaji, o katerih se je mnogo razpravljalo in pri katerih nesposobnost za nošnjo orožja ni bila tako očividna. Vsi ljudje v bolnici pa so rekli:

«Chavannes, gluh človek, je prav tako malo sposoben za vojaško službo kot slepec».

Nekega dne se je objavila vest, da se bodo najbolj pohabljeni res izmenjali. Chavennes je prečital obvestilo obenem z vsemi drugimi. Nihče pa ni zapazil, da bi se brigal za šte-

nemščino, a materinskega jezika mu ne privoščijo, katerega edino razume, v katerem edino se more naučiti kaj pametnega in potom katerega se more naučiti tudi nemško.

Sedaj pač lahko primerjamo uspeh šole zdaj in za časa Jugoslavije, ko smo imeli slovensko učiteljstvo, ki je učilo in vzgajalo naše otroke v našem maternem jeziku v splošno naše zadovoljstvo. Otroci še do danes niso pozabili onih dni, ko so hodili radi in veseli v šolo, kjer so jih poučevali z veliko ljubeznijo naši slovenski učitelji in slovenske učiteljice! Kako se radi spominjamo vseh onih številnih prireditev s šolsko mladino. Vedno nam bodo ostale v živem in nepozabnem spominu! Na eni takih prireditev se je izrazil nek gospod: Na tej podlagi se da dvigniti naš zaklad. Zdaj bo pa naš zaklad ostal zakopan in kdo vé, če še učakamo, da se bo mogel dvigniti!? Verujmo in trdno upajmo, ker naš dan mora priti!

Končno moram še omeniti varnostne razmere, ki vladajo v naši lepi koroški Sloveniji. Ubojstva, tatvine, požigi, zlasti pa pretepanja so na dnevnem redu. Tako so pred nekaj tedni nemčurski pretepači iz Medborovnice vdrli v vas Glinje, da ponosno pokažejo svojo «visoko» oliko in omiko. V ondotni gostilni so razbili za 3000 kron stekленic. Največji izmed pretepačev je begal po vasi, ko da je znorel ter je grozil pri tem slovenski deklici; nato je vdrl v hlev in oklofutal zavednega posestnika, ki je ravno pokladal živini.

Toda to je le eden izmed stoterih slučajev, v katerih se kaže «visoka olika» nemčurskih pretepačev. Pretepači so vsi «heimatstreu» (zvesti domovini) in torej v službi slavnega «Heimatsdiensta», z drugimi besedami: koroških fašistov.

Težko je pri nas življenje za vsakega poštenega in zavednega Slovenca! Kako bo z nami in kakšna bo naša bodočnost? Nemškega biča in krutega jarma reši nas o Bog! Jugoslavija — naša mati — ozri se na nas!

Dopisi

Kresnice. Malokdaj se oglasimo, gospod urednik, zato pa imamo tem večjo vojno. Pri nas imamo vedno krize v občinski vladi. Zadnji čas smo imeli poizkus «restavracije Habsburžanov» kakor nedavno na Madžarskem. Občinski odbor, ki je bil izvoljen že pred vojno, se je hotel polastiti zopet vlade v naši občini. Imeli smo sicer letos spomladi občinske volitve, pri katerih so dobili klerikalci 5 odbornikov, komunisti 4, Gospodarska stranka pa 7. Pri volitvi župana so se povohali klerikalci in komunisti in izvolili klerikalnega župana. Toda ta ni imel še časa zasesti vladni stolček, ko so dobili komunistični ministri v našem občinskem odboru dekret, da gredo na razpoloženje toliko časa, dokler ne bo ustanovljena v Kresnicah sovjetska republika. Stari občinski odbor (seveda klerikalen) je vodil posle kar naprej. Pred kratkim je pa «župan», ki že zdavnaj ni več župan, «odstopil». In veste, kaj so uganili tički: Javili so okrajnemu glavarstvu, da je odstopil, na kar je glavarstvo odredilo volitev novega župana. In hitro so določili dan za volitev novega župana iz srede plesnivega nekdanjega občinskega odbora iz predvojne dobe. Že so mislili, da bodo izpeljali svojo namero, ko so odborniki Gospodarske stranke, ki imajo v novem občinskem odboru večino, zaropotali tako odločno, da je bila volitev brzojavno preklicana. Glavarstvo je zahtevalo spise o volitvi župana letošnje spomladi. Občinarji pričakujejo, da bo glavarstvo vendar že enkrat rešilo zadevo, ker je že čas, da novoizvoljeni občinski odbor prevzame v roke občinsko gospodarstvo. — Klerikalcem je vroče, ker se jim bližajo slabi časi, župnikovemu bratu pa — penzijon.

— —

Vodice. Na dan Sv. treh kraljev je bila pri nas huda ura. Med bliskom, gromom in treskom so se čule besede: ««Domovina», ,«Kmetijski list» «Jutro» in «Slov. Narod» ne smejo imeti prostora v krščanskih hišah.»» Nadalje se je slišalo tudi sledeče: «Zgodovina pripoveduje: Vladarji nakladajo velikanske davke, se borijo z ognjem in mečem, izdajajo postave, ne da bi bilo ljudstvo za nje.» — Ako se naši nosovi ne motijo, dajejo te v zadnjem stavku omenjene besede seveda po ovinkih, precej nelepega smradu od sebe. Eden garjev koštrun okuži vse ovce. Kaj pa če bi se začela zgodovina pripovedovati, na kak, ne posebno lep način se mladim deklicam gleda pod noge, na kako «albanski» način se deklice v šoli kaznujejo, kako so gotovi «junaki» pozno v noč in tudi čez polnoč okrog gotovih hiš hodili itd. Pa za enkrat naj bo dovolj, drugič kaj več. Potrebno bi pa vendar bilo, da bi se merodajni krogi za take in enake govore nekoliko bolj zanimali, si jedra notirali in vsebino merodajni oblasti predložili, katera bi potem dotične govornike poučila, da vladar ne nakłada davkov, se ne bori z ognjem in mečem in ne izdaja postav, marveč da vsa ta opravila izvršujejo narodna skupščina in narodni poslanci (klerikalni poslanci sicer samo s hujskanjem. Op.). Tudi bi bilo umestno, take govornike uradno opozoriti, da ni njihovo opravilo, ljudi z zlobnim namenom begati, da bo naš denar toliko in toliko manj vreden in da se obeta v državi katastrofa. — Kar se tiče pa časopisja, je prišlo ljudstvo do spoznanja, da so ljudje, ki čitajo klerikalno časopisje veliko bolj omejeni, nevedni in nazadnjaški, kakor pa oni, ki čitajo napredne časopise; naprednjaki so pač vedno možje na pravem mestu, pomagajo vsakemu po svojih močeh, dajo ljudem, kaj zaslužiti, so pošteni, odkriti in pametni ter ne želijo škode nikomur. Zato pa ima naša občina (razen vsiljenega «Domoljuba», ki ga pa večina prejemalcev še ne razreže ne) več naprednega, kakor klerikalnega časopisja; vrhutega pa nakupijo posamezniki, ki hodijo v Ljubljano dnevno 30 do 50 iztisov naprednega časopisja. Vsak le nekoliko zaveden moški se sramuje čitati klerikalni časopis, pa naj še duhovščina tako laže s prižnice, da so napredni časopisi proti veri, ker ljudstvo je izprevidelo in ne verjame več takim lažem.

— —

Palovče pri Kamniku. Pišejo nam: Naš župnik dobiva vso pošto za celo občino, da jo potom šolskih otrok razdaja. Jaz več tednov nisem dobil nobenih naprednih časopisov («Domovine», «Kmetijskega lista»). Gosp. župnik se je izrazil, da liberalnih časopisov ne bo pošiljal na dom potom otrok. Zato mi pa redno pošilja «Domoljuba». Ker sem jaz kot svobodni državljan oviran v svoji svobodi vsled brezobzirnosti rimskega eksponenta, prosim, da izposlujete, da se bo vaš list, ki zastopa resnicoljubnost in pobija klerikalno protidržavno delovanje, meni kot svobodnemu jugoslovanskemu državljanu redno dostavljal. Obenem pozivam merodajne oblasti, da napravijo red.

— —

Prigorica pri Ribnici. Francka Henigman, posestnikova hči, se je igrala s sosedovimi otroci. Imeli so tudi ročni voziček in se vozili. Nesreča pa je hotela, da je Henigmanova prevrnila sosedovo punčko. Dasiravno se otrok ni čisto nič poškoduval, je pridrvela otrokova mati k Henigmanovim in kričala nad otrokom. Otrok pa se je pri tem tako prestrašil, da je dobil živčni napad, oziroma takozv. «Sv. Vida ples» in so ga morali prepeljati takoj v ljubljansko bolnico.

— —

Žetale. Naročnik nam piše: Pri nas je vsled neke kužne bolezni poginilo mnogo svinj, tako da je mnogo posestnikov sedaj brez njih. Merodajne činitelje nujno prosimo, da bi se pobrigali za drugo pleme svinj od kod drugod. Sumimo, da je ta bolezen prišla iz Hrvatske. Za živinsko krmo je tudi hudo in je vseh strah, kaj bo, ko tudi otave ni bilo nič. Draginja je vsak dan večja. V trgovinah se je podražila moka, sol, manufaktura in vžigalice. Pri nas pridigajo, da je razne napredne časopise čitati smrtni greh. Seveda, ker bi radi, da bi mi nič ne vedeli in da bi nas potem lažje skubili. Čim več bereš, temveč znaš, tako so nas učili še v šoli. Pošiljam pozdrave k novemu letu, želeč čvrstega uspeha. Vaš list bom že priporočal in širil.

— —

Braslovče. Iz našega kraja se malokdaj kaj čuje. Pri občinskih volitvah so dobili klerikalci polovico in napredni (sam. kmetje) pa drugo polovico odbornikov. Pri volitvah župana je moral zato odločiti žreb, ki je izpadel povoljno za naprednjake. Krajni šolski svet, v katerem so komandirali doslej klerikalci, je prišel v napredne roke. Klerikalizem pri nas hira in pri prihodnjih občinskih volitvah gotovo ne bodo imeli klerikalci več polovice odbornikov. Naši kmetje so v veliki večini trdni gospodarji, tudi oni, ki imajo manj posestva, to pa zato, ker je letos opomogel hmelj vsem na noge. Tudi svoječasni najbolj zagrizeni klerikalci že sedaj uvidevajo, da je klerikalna stranka tista, ki zna samo hujskati, pa nič pametnega napraviti, kar se vidi v Beogradu, kjer klerikalni poslanci samo trobijo o reviziji ustave in avtonomiji, za kmetovo korist pa niti ne mignejo s prstom. Pri nas se za avtonomijo ne vnemajo niti mnogi klerikalci. Saj pravijo pametno: Če ne bomo delali, nam tudi v avtonomiji ne bodo leteli pečeni golobi v usta. Brez dela ni jela prav nikjer na svetu.» Naši ljudje ne nasedejo vsakemu klerikalnemu limu. Dasi imamo več strank, so se vendar

---

vilne govorice med ranjenci, ki so se tikale njega. Špionaža, katero je uveljavil zdravniški major Spitz, je ostala brezuspešna. Kljub temu pa ni hotel zdravnik priznati svojega poraza. Nekega jutra je objavil major Spitz v francoskem jeziku: «V naslednjem so imena onih ujetnikov, ki so izbrani za izmenjavo...»

V veliki bolniški sobi je zašumelo, a Chavennes se ni zganil.

«Berthier, Franchet, Landry-Michard, Chavennes», je čital major.

Chavennes je stal v svojem kotu, ne da bi se premaknil.

«Chavennes», je glasnejše ponovil major Spitz.

Chavennes je stal pokonci kot vsi oni, ki so mogli storiti to, a se ni zganil, ko ga je poklical zdravnik.

«Moramo ga izpustiti», je rekel proti svojemu tovarišu, «brez dvoma je popolnoma gluh».

Pomožni zdravnik je nato pisal na list v francoskem jeziku sledeče: «Chavennes, vi pojdete domu. Srečen človek!»

«Dobro», je odvrnil Chavennes, in njegovo lice, ki je bilo do tedaj vedno brez izraza, se je razjasnilo.

Mnogo mesecev so že imeli navado napisati mu vsa navodila in vsa povelja. V vlaku, ki ga je odvedel iz Torgaua na švicarsko mejo, je pokazal vsakemu nemškemu vojaku beležnico, v kateri je bila zaznamovana njegova pot. Na meji Badena pa so nemške uniforme končno izginile. Nesrečneži, ki so se vračali v domovino, so videli na peronu švicarske carinske postaje strežnice, ki so jim postregle z raznimi okrepčili in cigaretami. Vsakdo, ki se je nahajal na postaji, je hotel stisniti vračajočim se roke, jim dati denar ali kako okrepčilo. Vsakdo je menil: «Ti nesrečni ljudje!»

Neki švicarski zdravnik je prišel na vlak, da jih spremlja in skrbi zanje. Vsakega posameznega je vprašal: «Kaj je z vami? Ali še trpite bolečine?»

Prišel je do Chavennesa.

«Ta ne bo dal odgovora», je rekel eden izmed invalidov, «on je popolnoma gluh. Pok granate, saj veste!»

V istem trenutku je rekel neki drugi ujetnik, ki je zrl skozi okno: «Tukaj je mesto. Kako se imenuje?»

«Mislim, da je to Schafhausen», je rekel Chavennes mirno.

Švicarski zdravnik se je obrnil. Vsi, ki so bili navzoči v onem vozu, so presenečeni vzkliknili:

«Kaj je to? Sedaj čuje? Chavennes je varalica, saj sliši, a se je pretvarjal».

Obraz Chavennesa se je razjasnil, a kljub temu so tekle solze po njegovem licu.

«Ali je res to, kar pravijo vaši prijatelji?» je vprašal švicarski zdravnik... ste res samo lagali gluhost?

Chavennesu je zmanjkalo besed, da pojasni svojo povest. Ves doživljaj se je zdel celo njemu samemu skoro nerazumljiv.

«Ne gospod major», je rekel, «čeprav je bil zdravnik v civilni obleki, «bil sem v resnici gluh dolgo časa. Mogoče zveni to čudno ter mi najbrž tudi ne boste verjeli, a jaz sem čul, čul vsako stvar, čeprav se mi je zdelo, da ne čujem ničesar. Jaz nisem mogel enostavno tega pojmovati, kar mi je prišlo na ušesa. Zdelo se mi je, da mi je nekdo, kateremu se moram pokoriti, rekel: «Ni res, da slišiš, ničesar ne slišiš! Pokoril sem se, kajti ničesar drugega nisem mogel storiti».

«To je bila histerija sluha», je dejal švicarski zdravnik zamišljeno.

«Jaz ne vem, če je bila histerija», je odvrnil Chavennes, ki je bil razžaljen. Zgledalo pa je podobno. To je trajalo tako dolgo, ko je navedel nemški zdravnik moje ime med onimi, katerim se je dovolil povratek v domovino. To mi je dalo tako močen sunek, kakor je bil oni ob času, ko se je razpočila granata, in razumel sem vse, kar sem čul. To se je zgodilo prvič od takrat, ko sem bil ranjen. Lahko mi verjamete to. Mislil pa sem si takoj: «Če boš pokazal, da zopet čuješ, te bodo pridržali». Napravil sem se gluhega, a bilo je težko. Bil sem ves srečen, da zopet čujem. Naučil sem se biti gluh in vem, kako se moram obnašati. Posnemati sem jel samega sebe kot sem bil v času, ko v resnici nisem umel tega, kar sem čul krog sebe.

«Kaj pa, ako bi se delali gluhega še naprej v Franciji?» je vprašal švicarski zdravnik.

«Kaj mislite s tem?»

«Ako bi se delali gluhega v Franciji še za kakih petnajst dni, bi vas spustili domu».

«To bi sploh ne bilo mogoče», je vzkliknil Chavennes, «delati se gluhega v Franciji ter zatajiti veselje, da čujete vsako besedo, katera se naslovi na vas, to je nemogoče. Rajše se takoj zopet vrnem na bojno polje!»

drugače ljudje med sabo razumeli, zlasti dokler je živel dekan g. Hribernik, ki je bil zelo dobra duša. Žalibog njegov naslednik ne gre po isti poti. V zadnjem času je poslal svojo Marijino vojsko v boj proti naprednemu časopisju, češ, da je brezversko, dasiravno vsak razsoden človek ve, da napredno časopisje ravno hoče pravo vero in se bori z vsemi silami le proti oni duhovščini, ki lepe Kristusove nauke zlorablja v gnusne klerikalne svrhe. Kaj je Kristus učil kedaj, da morajo biti ljudje hinavci, zaplotniki in obrekovalci, kot so to klerikalci. Zakaj pa je začel naš župnik zdražbo. Kaj je potrebno, da pošilja okrog svoje agitatorice — Marijine device, med temi tudi takšne, ki bi jih Marija ne bila ravno vesela. Za klerikalno časopisje jih te agitatorice ne bodo dobile mnogo, ker so tudi večinoma na glavi in na pameti bolj slabe. Saj bi bila sramota, da bi se kmet dal potegniti od kake mlade ali stare tercijalke, katere pamet ni dosti bistrejša, kot kakšne kokoši. — Pri nas imamo tudi Sokola (moški in ženski oddelek), ki obstoja že precej časa in ki ima dovolj dobrih telovadcev. Žal da nimamo pravega prostora za telovadbo. Zdaj pozimi je vsled mraza telovadba izključena. Naš Sokol je priredil že več iger, ki so vse dobro obiskane. Imeli smo tudi Orle in Orlice, toda jih je vzela slana. Hvala Bogu. Nič dobrega se ni slišalo o njih. Celo našemu kaplanu početje Orlov in Orlic ni ugajalo. Toda o tem poglavju rajše ne govorimo. — Škofova knjiga za veselo in srečno zakonsko življenje je vzbudila seveda tudi pri nas mnogo opravičenega razburjenja. Stariši skrivajo knjigo, da je ne dobijo v roke otroci, ki bi se naučili še takih nesramnosti, ki jih doslej niso poznali. Žalostno in res neverjetno je, da piše takšne stvari — škof. Iz tega se ravno tudi vidi, kako je potreben boj naprednega časopisja proti oni duhovščini, ki se vmešava v take stvari, ki jih ne razume, namesto, da bi se brigala le za verske zadeve. Pa še drugič kaj več! — Naprednjak.

— —

Laško. Zahvala in vsa čast gospej Derganovi, ki je že v drugič dovolila in pomagala, da so njeni malčki z par sosedovimi priredili otroške igre in deklamacije v prid naše podružnice družbe sv. Ciril in Metoda. Takemu zavednemu naraščaju pa želimo enakih posnemalcev! — Letošnji redni občni zbor našega Sokola se vrši v soboto 14. t. m. ob 8. uri zvečer v društvenih prostorih pri Henkeju. Člani, pridite vsi!

— —

Sv. Pavel v Savinjski dolini. Dne 2. t. m. o polnoči je izbruhnil požar v graščini Prebold poleg oskrbnikovega vhoda. Ker je bila dotična noč precej viharna je bila nevarnost, da zgori vsa graščina in še druge hiše v Sv. Pavlu. V prvi vrsti se je zahvaliti tovarniški požarni brambi in sosedom, da se je ogenj hitro omejil.

— —

Sv. Frančišek v Savinjski dolini. Tu v bližini Sv. Frančiška se je rodil nezakonski otrok, katerega so prinesli k Sv. Frančišku. Ker je bil naš župnik ravno na lovu, so ga morali nesti na Ljubno, ker je bil otrok slab in ga je bilo treba čimprej krstiti. Župnik na Ljubnem ga je krstil in računal za to kar 40 kron — menda zato, ker je bil otrok nezakonski. Lepa sta ta dva župnika! Prvi hodi po lovu, da ga ni dobiti doma, drugi pa računa za malenkostni posel neobičajno vsoto. Kaj pa bi bilo, če bi bili stariši tako revni, da bi ne mogli plačati krsta? Potem bi menda otroka nihče ne krstil. Potem bi izgledalo, da se dajo tudi nebesa na onem svetu kupiti. «Božji» namestniki, postanite že vendar res pravi božji namestniki!

Bodoča naša kraljica

Nevesta našega kralja Aleksandra Marija, rojena 8. januarja 1900., je tretji otrok sedanjega rumunskega kralja Ferdinanda I. Starejša od nje sta brat Karel, sedanji rumunski prestolonaslednik (roj. 15. oktobra leta 1893.), poročen z grško princezinjo Heleno, in sestra Elizabeta (rojena 11. oktobra 1894.), sedaj žena grškega prestolonaslednika Jurija. Mlajša od Marije sta princ Nikolaj (rojen 8. avgusta 1903.) in princezinja Ilijana (rojena 5. januarja 1909.).

Mati naše bodoče kraljice, rumunska kraljica Marija, je rodom Angležinja, hči vojvode Edinburgha. Mati Angležinja je zelo vplivala na vzgojo svojih otrok in jim dobila več vzgojiteljev Angležev, zato ima Marija temeljito naobrazbo. Kraljičina Marija je bivala med vojno več časa v Angliji.

Princezinja Marija ni samo telesno izredno lepa, temveč je tudi dobrega srca. Občevala je mnogo s prebivalstvom in se zlasti meščanom Bukarešte zelo priljubila. Njena prijaznost je v Rumuniji splošno znana Zato jo tudi ne imenujejo Marijo, temveč bolj podomače Mariolo ali pa Maričko. Zlasti njeno prvo ime Mariola se je zelo udomačilo in je sploh v rabi.

Gospodarstvo

Draginja vsled slabe valute narašča

V zadnjem času se je po trgovinah zopet podražilo razno blago. Krivda temu je padanje naše valute, vsled česar mora trgovec inozemsko blago dražje plačevati in ga tudi dražje prodajati. S podraženjem tujega blaga se počasi podraže tudi domači izdelki in pridelki. Seveda se dobe nesolidni trgovci, ki imajo še stare zaloge, ki jih hočejo ravno tako drago prodati kot nove, dražje kupljene. Takih trgovcev pa danes ni mnogo. Za trgovce sploh danes niso več zlati časi in je nevarnost, da jih bo mnogo prišlo ob vse premoženje, zlasti onih, ki so dolžni še od lani češkim fabrikantom, kajti češkoslovaški denar je v zadnjem času silno narastel v vrednosti in s tem dolgovi trgovcev.

Dne 1. decembra se je dobilo za 100 dinarjev okoli 134 češkoslovaških kron, dne 10. januarja pa komaj okoli 77 češkoslovaških kron. Torej skoro v poldrugem mesecu je postal en naš dinar na Češkem za 57 čeških vinarjev manj vreden, oziroma 100 dinarjev je postalo za 57 češkoslovaških kron manj vrednih. Z drugimi besedami: Dne 1. decembra si lahko kupil pri nas 100 češkoslovaških kron še za 310 naših kron, a n. pr. 10. t. m. si moral plačati 100 češkoslovaških kron po okoli 480 naših kron. V tem času se je torej podražilo 100 češkoslovaških kron za celih 170 naših kron. Ako je bil naš trgovec dolžan češkoslovaškemu fabrikantu dne 1. decembra 1 milijon češkoslovaških kron, bi bil lahko poravnal takrat svoj dolg s 3 milijoni 100 tisoč našimi kronami. Vsled podraženja češkoslovaške krone mora sedaj plačati za isti svoj dolg 4 milijone 800 tisoč naših kron. Tako bi znašala njegova izguba 1 milijon 700 tisoč kron, ker ni prej poravnal blaga, kar niso mačkine solze.

Žalibog imamo pri nas vse polno trgovcev, ki so dolžni ogromne vsote na Češko. Ko bi bili prej poravnali dolgove, bi bilo dobro, pa seveda nekateri niso imeli denarja, drugi pa so čakali, da bi postal češkoslovaški denar še cenejši, toda zgodilo se je ravno nasprotno.

Seveda bo kdo vprašal, zakaj je češkoslovaški denar tako narastel. Za to je mnogo vzrokov. Češkoslovaška ni izdajala nikdar nekritega papirnatega denarja, potem pa je izvozila več blaga kakor ga je uvozila itd. To je za valuto dobro. Da je ravno češkoslovaška krona zlasti proti našemu denarju tako narastla, je krivo med drugim močno povpraševanje naših trgovcev po češkem denarju, zlasti koncem leta, ko se računi ponavadi poravnajo. To je prav tako, kakor pri kakem blagu. Ako je močno povpraševanje n. pr. po živini, narastejo tej takoj cene.

Naša valuta pa ni padla samo napram češki, temveč tudi napram valutam drugih držav, iz katerih uvažamo razne potrebne predmete, katerih ne izdelujemo doma. Tudi po denarju teh držav je pri nas močno povpraševanje, vsled česar je naš denar cenejši.

Da je naš denar sploh slab, temu je kriva že stara Avstrija, ki nam je pustila kupe papirnatega denarja brez kritja. Papir, ki je slabo krit, ne more imeti veljave. Da pa se je naša valuta še nadalje slabšala, je krivo še nadaljnje preveliko izdajanje nekritih bankovcev, kadar je država rabila denar, nadalje to, da smo vsled večjega uvoza nego izvoza, inozemstvu več dolžni nego ono nam, da je naš državni proračun pasiven, t. j. da je v proračunu predvidenih več izdatkov nego dohodkov. Poleg tega je še mnogo drugih vzrokov za padanje naše valute. Eden teh je tudi ta, da inozemstvo še ne zaupa prav v silo naše države. To nezaupanje vzbuja v inozemstvu predvsem naš notranji politični položaj. Ko bi ne imeli Radića in ne hujskačev po deželi, bi bilo za nas boljše. Na hujskanju imajo tudi naši klerikalci svoj delež.

Kako hočemo, da se naša valuta popravi in da preneha draginja? Predvsem z marljivim delom in varčevanjem. Doma se morajo ustanavljati tvornice za tako blago, ki ga uvažamo, da bo šlo manj denarja v inozemstvo. Kupovati moramo čim manj blaga, ki se uvaža iz inozemstva. Čim bolj se bo kdo omejil v nakupovanju kakršnegakoli blaga, čim bolj bo delal, tem bolj bo pripomogel do zboljšanja naše valute in do zmanjšanja draginje.

Vlada je dala zgled varčevanja. Sledimo ji! Tu ne pomaga nobeno apeliranje na vlado, naj pomaga urediti valuto, ako mi ne bomo podpirali vlade. Plačevati moramo redno davke, ki daleko niso tako visoki, kot v drugih državah, da ne bo treba državi izdajati nekritih bankovcev, začeti moramo varčevati, tihotapci morajo prenehati s tihotapljenjem, s katerim ropajo državi stalne dohodke, samim sebi pa kradejo čas, katerega bi lahko uporabili za koristno delo. To veliko škoduje naši valuti, ker vtihotapljajo razno nepotrebno blago in iztihotapljajo med drugim tudi tuj denar, zlato, srebro itd.

Pri nas je prišlo v splošno navado zabavljajnje na vlado, kateri se navali na hrbet vsako zlo. Z gostilniškim udrihanjem po vladi si ne bomo nič opomogli, ker vlada ne more delati čudežev, ako sami ne izpolnujemo svojih dolžnosti. Ravno tako nimamo nobenih koristi od nestvarnih strankarskih bojev. Škoda tratiti našo energijo in moči za gostilniško politiko. Bedasto hujskanje ljudi za avtonomijo, ko je toliko pametnejšega dela med narodom, je naravnost zločinsko. Kaj za vraga naj nam prinese avtonomija? Kaj bodo ljudje potem pametnejši, marljivejši in varčnejši? Odvajajmo rajše ljudi od pijančevanja, lenuharenja itd. Ne zapravljajmo denarja in zdravja na alkoholnih pijačah, temveč rajše denar hranimo in čas, ki ga zapravimo po beznicah, izpolnimo s kakršnimkoli koristnim delom. Kritiziramo lahko vedno delo vlade, toda vedno stvarno. Ni vlada nezmotljiva, ne! Toda vsakim babjim čenčam, kako vlada slabo gospodari, ne verjemi. Naša vlada se trudi resno, toda če ji mečeš polena pod noge, ne more ničesar napraviti.

O tem bi se dalo mnogo govoriti, a za danes naj bo dovolj. Bodimo trezno misleči, marljivi, varčni in pošteni, pa bomo dosegli čase kot so bili pred vojno.

II. ljubljanski veliki sejem

(Od 2. do 11. septembra 1922.)

Ni naš namen, na tem mestu povdarjati velike uspehe, ki so jih imeli razstavljalci pri preteklem vzorčnem sejmu, saj se je lahko vsakdo, kdor se je hotel, sam o tem prepričal. Pač pa opozarjamo interesirane kroge na neko drugo okolnost. Kakor nam je iz najboljšega vira znano, prihajajo sejmskemu uradu dnevno dopisi, s katerimi sporočajo najrazličnejše tvrdke svoje želje, udeležiti se letošnjega vzorčnega sejma. Urad vodi o teh dopisih natančen razvid in je do sedaj zabeleženih že nekaj tisoč kvadratnih metrov razstavnega prostora.

Marsikatero podjetje bi se bilo preteklega sejma rado udeležilo, pa ni imelo ali pripravljenih vzorcev, ali pa je toliko časa s prijavo odlašalo, da je bilo prepozno. Da se to marsikomu tudi letos ne pripeti, naj vsakdo nemudoma z dopisnico na kratko izjavi sejmskemu uradu, da želi na letošnjem sejmu sodelovati in koliko kvadratnih metrov približno bi rabil. Podučeni smo, da bo sejmski urad pri končnih nakazilih prostorov postopal na edino pravilni način, namreč po izreku: «Kdor prej pride, prej melje». Ker je rok, kdaj se vrši sejem, že razglašen, ima vsakdo dovolj časa, pripraviti se za sejem. Industrijci, obrtniki in veletrgovci skrbite že sedaj za prostor na II. ljubljanskem velikem sejmu vzorcev, in sporočite vse svoje želje uradu «Ljubljanskega velikega sejma» v Ljubljani, Gosposvetska cesta.

Kmetijske vesti

NE ZANEMARJAJMO TRAVNIKOV!

Zadnja suša je napravila veliko škodo po naših travnikih. V sušnih in plitvih legah je stisnila vse rastlinstvo in ustavila vso rast, tako da ni bilo nobene otave. Zgodilo se je pa tudi, da se je na plitvih mestih s prodnato ali kamnito podlago posušila vsa ruša v pravem pomenu besede in da je mnogo plitvo vkoreninjenih trav in zelišč za vedno vsahnilo. Po takih legah se nam letos že iz tega vzroka obeta slabša košnja kakor v navadnih drugih letih.

Kaj nam je spričo tega storiti? Ali naj prepustimo travnike same sebi, da se polagoma zopet opomorejo in popravijo, ali naj jim pomagamo, da se čimpreje popravi škoda, ki jo je prizadela lanska suša?

Odgovor ni težak. Opešanim travnikom je treba na vsak način pomagati, da se čimpreje popravijo,

da se ruša zopet zgosti in okrepča. Skrbni gospodarji so mislili na to že jeseni in so svoje travnike gnojili. In ta naloga čaka tudi nas, ker nimamo boljšega sredstva za zboljšanje opešanih travnikov kakor je **dobro gnojenje.**

Kdor ima kompost (mešani gnoj) naj si pomaga s kompostom, kdor ima gnojnico, naj vozi gnojnico. Kdor pa nima ne komposta ne gnojnice, in teh je žalibog največ, naj si pomaga z **umetnimi gnojili.** Na hlevski gnoj ni letos računati, ker ga bomo za njive premalo imeli.

Izmed umetnih gnojil so važna za travnike pred vsem **dušičnata** gnojila in fosfatna gnojila. Dušičnata gnojila učinkujejo podobno kakor gnojnica. Najcenejši dušičnati gnoj je danes **apnov dušik,** ki ga moramo trositi proti koncu zime, po zadnjem snegu ali pa v prvi pomladi, dobrih 14 dni prej predno začne trava poganjati. Najbolje pa je, da ga snežnica potegne v zemljo. Za 1 ha travnika je treba poprek 100 kg apnovega dušika, za en oral tedaj okroglo 60 kg. Poleg apnovega dušika naj se rabi tudi surova **kostna moka** ali pa **superfosfat.** Prvo je vzeti za 1 ha do 300 kg, superfosfata pa 200 kg. Kjer manjka **kalija,** kar se opazuje zlasti rado na rahlji zemlji, tam naj se doda spomladi še 150 kg kalijeve soli.

Fosfatna in kalijeva gnojila se pozneje trosijo, ko je apnov dušik izpran že v zemljo.

K PRESKRBI SEMENA.

Sedaj je čas, da pregledamo in preračunamo, koliko bo treba semena za pomladansko setev, in da preudarimo, koliko semena bo treba kupiti, tedaj od zunaj dobiti, ker ga sami ne pridelujemo. Treba je namreč, da ga v kratkem naročimo.

To velja posebno za deteljna in travna semena, za pesno seme in druga kupovna semena.

Po drugi strani treba pa tudi preudariti, katero domače seme (doma pridelano seme) kaže premeniti in zamenjati z boljšim domačim semenom, ki ga lahko dobimo pri sosedu v domači vasi ali pa iz bližnjega kraja. Na vse to treba misliti in večjo pažnjo obračati kakor dosedaj, ako hočemo, da se bodo naši dosedanji pridelki izboljšali, kajti pregovor «kakršno seme, takšen pridelek» ima danes čim dalje večjo veljavo. Če ima sosed na pr. boljši oves kakor ti, skušaj ga od njega dobiti, saj toliko, da prideš do semena. Na ta način si moramo pomagati pri eni in drugi rastlini, da pridemo do boljših uspehov in boljših pridelkov. Seveda je pred vsem važno in potrebno, da odbiramo sami **najboljše blago domačega pridelka** za seme, ker pridemo po tej poti najprej in najlaže do stanovitno dobrih pridelkov, ki se ne bodo odlikovali samo po svoji množini ampak tudi po svoji kakovosti.

Ko bi naše kmetijske podružnice prevzele nekoliko te naloge, da ne bi namreč samo naročevale potrebna semena za svoje člane, ampak da bi vplivale in posredovale tudi pri preskušanju enega in druzega semena z napravo potrebnih poskusov pri posameznih gospodarjih in ko bi to delo dosledno pospeševale in izvajale, koliko dobrega bi se bilo v tem oziru in v tem času že lahko zgodilo!

Med semeni, ki jih morajo danes naši gospodarji kupovati, spadajo zlasti tudi **deteljna semena,** ki si jih moramo pravočasno zagotoviti in dosti zgodaj naročiti. Pri tem semenu je gledati poleg na **pristnost** in **kaljivost** zlasti na njegovo **čistoto** in pa na to, da ni **predenice** vmes. Po drugi strani je pa važno, da naročimo **zadostno množino,** kajti detelja hoče biti gosto sejana in velja to še posebej za lucerno ali nemško deteljo. Res da je danes deteljno seme drago, toda vsako varčevanje na tem mestu bi bilo napačno in škodljivo.

Za 1 ha ali 10 mernikov posetve rabimo 15 kg, semena domače detelje in vsaj 20 kg semena lucerne. Seme mora biti pa v tem slučaju lepo to je v vsakem oziru prav dobro. Če je seme kaj slabše, ga je treba pa toliko več, da bo setev dosti gosta. Na vsak način skrbimo, da si zagotovimo zanesljivo dobro in čisto seme in naj je tudi nekoliko dražje.

DVAKRATNO KRMLJENJE GOVEJE ŽIVINE.

Pri nas je po mnogih krajih navada, da pokladamo živini po trikrat na dan, zjutraj, opoludne in zvečer. Če izvzamemo delavno živino, ki je dopoludne in popoludne vprežena in ki mora po dopoldanskem delu dobiti potrebno klajo, je pa za ostalo goved primerneje, če ji dajemo v zimskem času in ob sami suhi krmi samo dvakrat jesti, zjutraj in popoldne. Posebno letos, ko je v marsikaterem hlevu **slama** glavna in morda edina krma, je prav, če samo dvakrat na dan pokladamo. Goveja živina potrebuje sploh dalje časa za prežvekovanje in prebavljanje použite krme. V tem slučaju, ko je treba pokladati živini samo suho in bolj težko prebavljivo krmo, pa že celo. Pokladanje naj traja pa zato raje nekaj dalje časa, namesto po 2 uri kakor sicer, raje če treba po 2½ ure. Zjutraj naj se začne pokladanje ob 6. uri in naj traja do ½9. ure in popoldne ravno tako. Popoldne je treba v tem slučaju začeti s pokladanjem že ob 3. uri, tako da je do ½6. že končano; takrat ima pričeti večerna molža. Ostali čas naj živina mirno leži in mirno prežvekuje.

Napajanje se vrši pri takem pokladanju tudi dvakrat na dan, zjutraj ob 8. uri in popoldne ob 4. ali ½5. uri.

Pri dvakratnem pokladanju je manj dela s krmljenjem, živina ima več miru in več časa za prežvekovanje in ležanje, kar živini ugaja. Dvakratno krmljenje odgovarja pa tudi naravi goveje živine, kajti pri naravni paši v poletnem času se lahko prepričamo, da se pase živina le dvakrat na dan, zjutraj in popoldne, ostali čas pa leži in mirno prežvekuje in prebavlja.

Na dvakratno krmljenje se goved hitro privadi, ker to njeni naravi prija.

Navadimo pa se tudi med krmljenjem živali čediti s česalom in ščetjo. To je danes bolj potrebno kakor kedaj poprej, kajti vsak dan snažna koža veliko pripomore k boljši telesni preosnovi in s tem vred tudi k boljšemu počutku in trdnejšemu zdravju. To je pa v današnjih razmerah največje vrednosti za živino.

POKLADANJE SLAME.

Letos mora živina po mnogih krajih živeti ob slami, ker manjka živinorejcem sena in otave. Sena se je že poleti in jeseni zaradi suše veliko porabilo. Ljudem je manjkalo zelene krme in paše in so morali seno načeti in pokladati. Otave pa sploh ni bilo in pozne jesenske paše, ki se je letos tako željno pričakovala, pa tudi ne.

V tej stiski nam mora sedaj slama pomagati. Dobro spravljena slama je v takem slučaju tudi še najboljše nadomestilo za seno.

Seveda je med slamo in slamo razlika. Vobče je slama po svoji vsebini (kemični sestavi) manj redilna in težje prebavna kakor je seno. Toda če je mehka, kakor je na pr. ovsena slama, pa ne zaostaja v svoji vrednosti za slabim ali slabo spravljenim senom.

Glede vrednosti ene ali druge vrste žitne slame si moramo zapomniti, da je slama poletnega žita vobče bolj mehka in bolj tečna, kakor je slama zimskega žita, zato so tudi ovseni otepi in prosena slama več vredni kakor pa slama zimske pšenice ali zimskega ječmena, ki sta pa sicer tudi velike vrednosti za krmljenje. Ovseni slami se da primerjati slama jarega ječmena, ki je prav dobra za pokladanje. Slaba je pa ržena slama, ker je pretrda in zaraditega težko prebavna.

Letos pride po naših krajih do veljave tudi turščina slama in ajdovica, ki jih rabimo sicer za nastiljanje. Po njeni sestavi daje ajdovica dobro slamo za pokladanje, le škoda, da je trda in da ni zaraditega živini priljubljena.

Slednjič so letos važne tudi pleve in sicer v prvi vrsti ovsene in pšenične pleve, ker so bolj mehke in niso tako osinaste. Ječmenove pleve in ržene pleve so zaradi osin (resin) manj pripravne, ker se osine lahko zabodejo v sluznico (vrhnja kožica) dihal in prebavil, v nos, usta in požiralnik. Glede plev je na to opozoriti, da so po svoji sestavi bolj tečne kakor dotična slama in da jih kaže že zaraditega uporabljati za krmo.

Glede slame je pa sicer še to navesti, da ni vsako leto enako dobra in tečna in da se njena vrednost močno obrača po letini. Ta razlika je približno taka kakor je na pr. pri senu, ki tudi ni vsako leto enako tečno in dobro.

Letošnja slama ni trpela pred močo in poleganjem pa tudi ne pred boleznimi.

Tudi je jasno, da je slama od **gnojenih** njiv bolj tečna kakor je slama iz pustih in manj rodovitnih tal. Slama, med katero je dosti plevela in trave, je tudi bolj tečna.

Slednjič moram pa še na nekaj opozoriti. Tečnost slame se ravna tudi po **prebavni zmožnosti** živalskega želodca, kajti v tem oziru niso živali vse enake. Najbolj prebavijo slamo tiste živali, ki so od mladega vajene na uživanje slamnatih krmil. Te živali jo bodo tudi letos, ko je slama glavna zimska krma, bolj izkoriščale kakor živali, ki slame niso vajene in ki jo poznajo le bolj pod nogami kot nastelj.

Da bomo imeli pri slami več uspeha, je treba, da jo režemo in da delamo raje bolj dolgo rezanico. Priporočamo tudi, da se rezanica slame redno poškropi z nekoliko slano vodo, ker jo živina v tem slučaju raje žre in tudi bolj prebavlja.

ZIMSKO NAPAJANJE ŽIVINE.

Naša živina potrebuje tudi v zimskem času gibanja ali izprehoda, in če ga ji že na drug način ne moremo dati, dajmo ga ji saj s tem, da jo gonimo ven na vodo. Čim bolj se izprehodi pri tej priliki, toliko bolje za njo in za nas. Dan za dnevom naj pride živina ven in ves čas zime.

Popolnoma napačno pa je, če tiči živina vso zimo v hlevu, če obstoji vse njeno gibanje le v tem, da priklenjena pri jaslih samo vstaja in polega, kadar je čas krmljenja ali molže. To je premalo! To ni zdravo in ni dobro. Taka živina nam krmo slabše izrablja in daje zaradi tega tudi manjši užitek. Taka živina se mehkuži in se vobče slabše počuti. Vse to se toliko bolj pozna, čim slabši so hlevi. V nizkih, vlažnih zaduhlih in po vrhu še temnih hlevih tudi drugače ni mogoče. Nič čudnega, če se v takih hlevih in pri takem ravnanju najhitreje opazuje pri živalih, da so za tuberkulozo bolehave.

In kaj naj rečemo o mladi govedi, če mora noč in dan celo zimo čepeti v takih hlevih. Kako naj se taka žival razvija v nogah, v hoji in sploh v vseh svojih telesnih oblikah?

Živina naj hodi tedaj ven, vsak dan, tudi po zimi saj za nekaj časa. Naj se zunaj izprehodi in naužije svežega zraka, ki ga manjka po naših hlevih. Najlažje dosežemo to, če jo zunaj napajamo, na potoku ali na drugem pripravnem napajališču. Kjer pa manjka pripravnih napajališč, tam mora cela vas skrbeti, da se napravi. Z vsakdanjo hojo k vodi, se živina tudi bolje utrdi, kar je za njeno zdravstveno stanje in njeno odpornost proti boleznim največje važnosti, kajti živina, ki mora dan za dnevom tičati zmeraj le pri jaslih, postane občutljiva, mehkužna in s tem vred tudi manj vredna ne le za užitek ampak tudi za pleme.

Skrbimo tedaj povsod, da se živina zunaj napaja. Če je napajališče blizo hleva, naj se pa živina nekaj časa zunaj pusti, da se nekoliko izprehodi. Po zimi je prav, da se živina zjutraj nekoliko pozneje napaja, tako da ne pride v najhujši mraz. Vobče zadostuje v zimskem času, da jo dvakrat na dan napajamo.

NASTILJANJE Z ŽAGANJEM.

Letos smo prisiljeni rabiti za steljo vse, kar je količkaj porabnega za to. Previdni gospodarji so se preskrbeli z vsem, kar je bilo sploh mogoče dobiti za steljo. Posebno iz gozda so si letos napravili razno steljo kakor mah, resje, praprot, smrečje.

Veliko vrednost za nastiljanje ima letos **žaganje.** Žaganje se odlikuje s tem, da daje živini gorko, suho, mehko in snažno ležišče, da dobro pije gnojnico in da pridržuje kolikor toliko tudi pline, ki vhajajo iz gnojnice, imenoma **amonijak,** ki je največ vreden v gnoju. To je tisti oster plin, ki po konjskih hlevih zbada v oči in ki ima **dušik** v sebi, ki ga moramo danes v umetnih gnojilih najdraže plačevati.

Če primerjamo žaganje glede njegove vrednosti s slamo, je slama za nastilj seveda več vredna. Slama popije več gnojnice, namreč trikrat toliko gnojnice kakor je slama težka (1 kg slame 3 kg gnojnice), žaganje pa samo dvakrat toliko (1 kg žaganja popije 2 kg gnojnice). V obče lahko rečemo, da ima žaganje za nastelj in gnoj eno tretjino tiste vrednosti kakor jo ima slama. V mislih imamo pri tem žaganje iz mehkega smrekovega lesa in pšenično slamo.

Žaganje nam daje bolj droban gnoj in menj gnoja kakor slama. Gnoj je pa dober in se lahko rabi na različni zemlji. Najbolj se priporoča za lahko zemljo, ker je tako ne rahlja kakor jo rahlja slamnat gnoj, zlasti če je premalo godan ali premalo razkrojen.

Kdor ima priliko, dobivati letos potrebno žaganje, naj to priliko pridno izkorišča. Škoda le, da po mnogih krajih žage stoje, ker jim zaradi suše manjka potrebne vode.

Pri nastiljanju z žaganjem smo lahko najbolj varčni, bolj kakor pri vsaki drugi stelji. Gnoj se mora pa vsak dan sproti kidati, da ima živina snažno ležišče. Res je pa tudi to, da pridelamo tem manj gnoja, čim bolj varčujemo s steljo in da preveliko varčevanje ne more biti v interesu ne našega poljedelstva, ne našega gospodarstva.

= **Vrednost denarja.** Dne 11. t. m. se je dobilo za 1260 do 1270 naših kron 100 laških lir, za 290 do 292 en dolar, za 5 naših kron 100 avstrijskih kron, za okoli 470 do 480 naših kron 100 češkoslovaških kron,

za 175 naših kron 100 nemških m. za 48 naših kron 100 madžarskih kron. Naš denar je proti raznim valutam precej padel, le proti avstrijski in madžarski valuti se dobro drži.

= **Na mariborski živinski sejem** dne 10. t. m. so prignali 143 volov 2 bika, 226 krav, 10 telet in 4 konje, skupaj 385 glav. Cene so bile sledeče za 1 kg žive teže: voli debeli 20 do 24 K, poldebeli 15 do 19 K, plemenski 14 K, biki za klanje 13 do 16.50 K, klavne krave debele 14 do 19 K, plemenske 10 do 14 K, molzne 12 do 18 K, breje 12 do 18 K, mlada živina 11 do 20 K, krave za klobase 8 do 11 K. Mesne cene: Volovsko meso I. vrste 20 do 24 K, II. vrste 18 do 20 K, meso krav, bikov in telic 16 K, telečje I. vrste 20 K, II. vrste 18 K, sveže svinjsko meso 32 K.

= **Žitni trg v Somboru v Vojvodini.** Dne 10. t. m. so bile v Somboru sledeče cene: Pšenica 1500 do 1520 K, koruza 1130 do 1150 K, oves 920 do 940 K.

= **Madžarski vinski trg.** Vinska trgovina na Madžarskem počiva. Doma se kupuje malo vina, v inozemstvo pa ga gre tudi zelo malo. Cene vinu na Madžarskem so v zadnjem času zelo padle.

= **Posojilnica za občino Oplotnica, registrovana zadruga z neomejeno zavezo,** ni posebno znana, vendar pa se razvija povoljno. Vložke obrestuje po 4 odstotke. Posojilniški prostori se nahajajo pri g. Franu Petelinšku, posestniku in kolarju v Oplotnici. Uraduje se vsako nedeljo od 9. do 12. ure. Denarnemu zavodu je načelnik vstrajni in vestni g. Jožef Stopar, gostilničar, trgovec z lesom in posestnik v Oplotnici. Posojilnico priporočamo slavnemu občinstvu.

= **Obrtno nadaljevalnih šol** imamo v Sloveniji 35, od teh 6 strokovnih in 29 občih obrtnih nadaljevalnih šol. Obrtne nadaljevalne šole v Sloveniji so podrejene oddelku trgovinskega ministrstva v Ljubljani.

= **Obrtna razstava v Celju** se bo vršila od 12. do 22. avgusta t. l. Priprave za to razstavo so že v teku. Za častnega predsednika razstavljalnega odbora je bil izvoljen minister dr. Vekoslav Kukovec.

= **Pozor mlekarji in mlekarice!** Pripravljalni odbor za ustanovitev «Mlekarskega društva», ki bo imelo ščititi mlekarstvo, sklicuje vse mlekarje in mlekarice ljubljanske okolice k ustanovnemu občnemu zboru, ki se bo vršil **v nedeljo dne 15 januarja 1922 točno ob deseti uri v «Društvenem Domu» na Ježici nad Ljubljano.** «Društveni Dom» je blizu župnijske cerkve in nam je g. župnik radevolje dvorano odstopil za ustanovni občni zbor. Nameravano društvo **ni strankarsko,** ampak strogo gospodarsko. Pridite vsi! — Pripravljalni odbor.

= **«Obrtni vestnik»,** strokovni list za povzdigo in napredek slovenskega obrtništva, je nastopil letos svoje peto leto. List izhaja dvakrat na mesec in stane letno 48 kron. Urejuje ga g. Engelbert Franchetti.

= **Most pri Verženju čez Muro** se hitro gradi in bo najbrže dograjen že spomladi. Pri delu je zaposlenih 190 delavcev.

Politični pregled

Na drugem mestu poročamo

o kraljevi zaroki

in o pomenu te zaroke za našo državo. Vest o zaroki je vzbudila v vsi državi odkritosrčno veselje. V kratkem vrne rumunski kralj našemu kralju obisk v Beogradu in najbrže pride z njim tudi prestolonaslednik in tudi kraljica ter nevesta kralja Aleksandra. Poroka bo najbrže v aprilu. Odnošaji med našo državo in Rumunijo se poglobijo in ojači se tudi mala antanta.

Med tem, ko se naš mednarodni položaj utrjuje in jači,

Italijani še vedno ne dajo miru,

še vedno strašijo s svojimi vojnimi ladjami po našem morju, še vedno ne izpraznujejo ozemlja, ki so ga sami priznali v veljavni pogodbi naši državi. Tudi Reko, ki je svobodna država, držijo v svojih rokah proti vsej pravici. Najnovejša poročila sicer pravijo, da je italijanska vlada sklenila odpoklicati svoje vojne ladje izpred naših pristanišč, ampak to se mora najprej res zgoditi, ker na italijanske besede mi ne damo nič. In tudi naše ozemlje, kakor tudi Reko morajo Italijani zapustiti. Dokler se to ne zgodi, se naša vlada ne spusti v nobena trgovinska pogajanja z italijansko vlado.

Tudi novega vojnega ministra smo dobili zadnje dni in ta — general Vašić — je takoj obljubil, da izvrši

temeljito reorganizacijo naše vojske,

najbrže na ta način, da bo skrajšano službovanje v aktivni vojski in na ta način se zmanjša število vojaštva v mirnem času od 140 na 100 tisoč mož. Spremembo v osebi vojnega ministra so dosegli demokrati, ki so z vso odločnostjo zahtevali odstop prejšnjega vojnega ministra generala Zečevića. Ako novi minister temeljito izvede reorganizacijo vojske, bo službovanje pri vojakih skrajšano, morda samo na 12 mesecev in stroški za vojsko bodo veliko manjši. Tako je prav. Mi rabimo armado, ampak ona naj bo sestavljena iz močne rezerve, ne pa iz močnih kadrov, tako, da imamo v mirnem času manj vojaštva, zato pa močno armado v slučaju potrebe.

V Beograd je prispel zastopnik angleških finančnikov, ki se bo dogovoril z našo vlado zaradi posojila

500 milijonov zlatih dinarjev,

ki ga dobimo na Angleškem, in sicer pod dosti ugodnimi pogoji. Ta denar bi nam bil zelo potreben zaradi zboljšanja naše valute in za zgradbo novih železnic. Pričakovati je, da se doseže sporazum in da pride do zaključenja posojila.

Nemci so veliki reveži, ker morajo plačati velikansko vojno odškodnino. Letos svojim obveznostim sploh ne bi mogli zadostiti in zavezniki so jim dovolili

odgoditev letošnjih plačil,

ampak pod zelo težkimi pogoji. Mesto dveh milijard zlatih mark, ki bi jih morala Nemčija plačati v tekočem letu, bo plačala samo 700 milijonov zlatih mark, poleg tega bo pa morala dati na razpolago tudi svoje delovne moči in potrebno gradivo za obnovitev po vojni razrušenih francoskih krajev. Tudi drugi pogoji za odgoditev letošnjih plačil so za Nemčijo zelo težki in Nemčija se bo sploh težko izkopala iz vojnih dolgov.

Irski parlament je sprejel predloge angleške vlade in tako je sedaj

Irska svobodna država,

ki jo bo vezala z Anglijo samo oseba skupnega kralja in skupnost gospodarskih koristi. Anglija ni s tem nič zmanjšana ali oslabljena, ker ona ima več takih držav, ki so samo prav ozko zvezane z njo in so vendar v vsakem slučaju zunanje nevarnosti na njeni strani.

Vrhovni svet zaveznikov je sklenil sklicati v marcu konferenco

za gospodarsko obnovo Evrope

in na to konferenco je povabljena tudi Rusija, ki je že izjavila, da se bo konference udeležila po svojih zastopnikih. To pomeni, da Rusija ponušča od svoje dosedanje politike, da zapušča komunistični program in da se nahaja na poti demokratizacije svoje notranje in zunanje politike. To bi bil začetek njenega preporoda, ki si ga ne želi nihče bolj kot mi, ker vemo, kaj bi za nas pomenila urejena in na znotraj kakor tudi na zunaj močna Rusija. Prerojena Rusija bo pomenila preporod in velikanski razmah vsega Slovanstva.

Beležke

+ **Krajevna** organizacija jugoslovanske **demokratske stranke v Oplotnici** ima dne 15. t. m. ob 9. uri dopoldne v prostorih g. Jožefa Stoparja svoj redni občni zbor. Somišljeniki se vljudno vabijo, da se polnoštevilno udeleže občnega zbora.

+ **Krajevna organizacija jugoslovanske demokratske stranke se je osnovala 6. t. m. v Kamnici** za občine Kamnica, Rošpal, Bresternica in Jelovec.

+ **Proč s sleparji ljudstva.** Iz R. ob P. nam piše naročnik: «Vaš cenjeni list ‚Domovina' se mi zelo dopade, ker prinaša različne vesti, tako tudi o farovških in drugih klerikalnih sleparjih. Le po njih, da ne bodo imeli ljudi tako za norce in farbali prismojene tercijalke in druge revčke na pameti! Ponekod so ljudje že tako neumni, da ne vedo, da večina duhovnikov gleda le na kmetov denar, s katerim si napravlja nebesa na tem svetu v jedi, pijači in večkrat še tudi z ljubeznivo mlado kuharico. Zato so pa tudi tako lepo rejeni! Za nebesa po smrti se presneto malo brigajo. S temi nebesami tolažijo le kmeta, da jim rajše nosi skupaj. V naši fari računa naš župnik za en pogreb «samo» 1600 kron, za poroko računa kar po obrazu, čim več more, in tudi za krst je začel računati. Denar, denar, bira, to so nebesa! Čim več jih v kaki fari umre, tem lepša so za duhovnika zemeljska nebesa, ker se več denarcev zasluži. Žalostno je, da še človeka niti ne pokopljejo ne zastonj.

+ **Posebna načela krščanske vzgoje.** Iz Oplotnice nam pišejo: Krščansko vzgajati in izobraževati se pravi, hujskati ljudstvo proti vsem naprednim ljudem, posebno onim, ki se trudijo in žrtvujejo vse svoje delo, še celo zdravje, za napredek, izobrazbo in dobro vzgojo naše slovenske mladine. Kdor tega ne verjame, naj vpraša g. župnika na Keblju pri Oplotnici, ki ima gotovo še shranjen spisek svojega govora, ki ga je imel dne 12. decembra v Orlovskem domu v Čadramu pri takozvanem «Izobraževalnem tečaju».

+ **Kakšen ptič pa je «revizija ustave».** Neka tercijalka «Domoljubova» pristašinja nam je pred kratkim pisala, zakaj da mi nismo za revizijo ustave, kakor krščanski list «Domoljub». Ker smo hoteli vedeti, kakšne vrste ptič je «revizija ustave», smo domoljubarico vprašali in jo prosili, naj nam poroča, kako si ona tako revizijo predstavlja. Odgovorila je v dolgem pismu, iz katerega smo posneli, da misli ženica pod revizijo ustave to, da ne bodo naših duhovnikov preganjali. Po tem sklepamo, da mnoge klerikalne ovce nimajo ne o ustavi ne o reviziji in takih klerikalnih šlagerjih niti najmanjšega pojma, temveč da samo trobijo na slepo nekaj, kar jim je zapovedal kaplan, župnik ali bogvekateri klerikalni veljak. Tako preparirajo na deželi ljudstvo, da bi postalo popolnoma topo in slepo orodje klerikalnih sleparjev.

+ **Skrb buržujev za izobrazbo policijskih pandurjev.** Pod tem naslovom se norčuje mariborska Straža iz beograjske policijske šole in iz razdeljevanja diplom absolventom te šole. To je značilno za «Stražo», da prebrska, prebrodi in prekljuje kot stara koklja vsako stvar. Vsakemu pametnemu človeku se zdi čisto umestno, da se tudi policaji pripravijo za svoj poklic, da bomo imeli tudi v tem oziru boljše in zanesljivejše osobje. «Straži» pa je seveda to neumnost in najbrže želi, da bi se ustanovila šola za izvežbanje tolovajev in takih gobezdačev, kakor so gotovi gg. okoli «Straže», ki naravnost na zločinski način vzbujajo mržnjo proti vsemu, kar pride iz Beograda, in če je to dobro ali slabo.

Novosti

* Cenjene naročnike **uljudno prosimo,** da poravnajo zaostalo naročnino, ker bi jim morali drugače list s februarjem ustaviti. Tudi naj nam ti naročniki sporočijo, ali ostanejo naročniki lista še nadalje. Naročnina za leto 1922. stane celoletno **12 dinarjev.**

* * *

* **Naš kralj odide v Dalmacijo po Veliki noči.** Iz Splita poročajo, da je prispel tja polkovnik kraljeve garde Živković, da vodi priprave za kraljev prihod. Kralj prispe v Dalmacijo po Veliki noči.

* **Bolezen ministra za socialno politiko dr. Žerjava** se je že znatno zboljšala in ni več nevarna.

* **Pisatelj Fr. S. Finžgar je odlikovan** z redom sv. Save III razreda za zasluge za slovensko književnost. Odlikovanje je sprejel dne 7. t. m. iz rok kralj. namestnika g. Ivana Hribarja. Finžgar je danes med najboljšimi našimi pisatelji, zlasti v ljudskih igrah je nedosegljiv.

* **Začasno upravno vodstvo invalidskega odseka v Ljubljani** je poverjeno vladnemu svetniku dr. Franu Gorščiču.

* **Prisega vojaških novincev celjske garnizije** se je vršila svečano dne 11. t. m.

* **Prisega vojaških novincev v Ljubljani je bila 10. t. m.** Navzoč je bil general Dokić, brigadir polkovnik Nikolić in številen oficirski zbor. Prisega se je izvršila slavnostno.

* **Enotne cigarete dobimo** za celo državo. Iz Beograda se javlja o pripravah monopolske uprave, da spravi v promet v vsi državi enotne cigaretne izdelke. Nove cigarete bodo razvrščene po cenah in označbah takole: Jadran za 100 komadov 50 dinarjev, Kosovo in Šumadija po 40 dinarjev, te cigarete so luksuzne z zlatimi napisi naustniki iz plutovine. Z ustniki bodo nadalje še cigarete Bregalnica po 25 dinarjev 100 komadov, Kreka po 16 dinarjev in Drava po 9 dinarjev. Cigarete brez ustnikov bodo Vardar po 28 dinarjev, Neretva po 20, Morava po 15, Zeta po 11 in Sava po 8 dinarjev vse cene za 100 komadov.

* **Občinske volitve v Trstu** se vrše dne 22. t. m. Slovenci nastopijo kljub neugodnim razmeram samostojno kot slovenska narodna stranka.

* **Obrtnikom priporočamo Obrtniški koledar za leto 1922.,** ki ima 107 strani raznih za obrtnike in industrijalce potrebnih informacij, med temi tudi sledeče: Kaj mora obrtnik danes vedeti o davčnih zadevah, o pridobitnem in gospodarskem zadružništvu, o delokrogu trgovskih in obrtniških zbornic, o carine prostem uvozu potrebščin za industrijce in obrtnike, o uradu za pospeševanje obrti kraljevine SHS v Ljubljani, o vajenštvu, o preizkušnji za

pomočnike in za mojstre. Koledar stane s poštnino vred 9 dinarjev 20 par in se naroča pri Pokrajinski zvezi obrtnih zadrug za Slovenijo v Ljubljani.

* **Poslanec Pišek umrl.** V Slivnici je umrl poslanec SLS, g. F. Pišek. Na njegovo mesto pride kot poslanec urednik «Straže», Fr. Žebot.

* **Umrl je v ljubljanski bolnici vodja policije v Trbovljah g. Gutsmandl.** Bil je poštenjak. N. v m. p.!

* **V Ameriki je umrl** Ignac Barnik, star 37 let. Doma je bil iz Št. Jerneja na Dolenskem. V Ameriki je bival 19 let.

* **Kako se Ljubljana zabava in kako politizira.** V preteklem letu je bilo po statistiki ljubljanskega policijskega ravnateljstva 107 javnih plesov in 272 zabav in veselic. Javnih koncertov in kulturnih prireditev 984, gledaliških predstav 507, cirkuških 61. Poslovalo je 11 plesnih šol. Javnih predavanj pa je bilo le 33, 79 shodov in 381 društvenih zborovanj.

* **Lanskega leta je bilo v Ljubljani vseh skupaj** aretiranih 4229 oseb. Zanimivo je končno tudi, da je bilo pri policijski direkciji kaznovanih le radi pijanosti 1008 oseb. Radi bi res vedeli, koliko je izpila Ljubljana lani alkoholnih pijač. Malo gotovo ni bilo. Najbrže se ne bomo motili, če trdimo, da nosi Ljubljana v pijančevanju krono v Jugoslaviji. Za to žalostno krono naj je nihče ne zavida!

* **Silen vihar v Dalmaciji.** Dne 4. t. m. je divjal v Splitu in okolici silen vihar. Na otokih Hvar in Brač je zapadel sneg — po dvajsetih letih zopet enkrat.

* **Učiteljsko društvo za celjski okraj šteje 140 rednih članov.** Na svojem zadnjem občnem zboru je izvolilo sledeči odbor: A. Sivka (predsednik), B. Serajnik (podpredsednik), Franjo Žigar (tajnik), Makso Wudler (blagajnik), Ciril Pregelj (pevovodja), V. Gobec (knjižničar) ter gdč. Schreinerjeva in g. Petrovič, odbornika.

* **Občni zbor litijske podružnice Slovenskega planinskega društva** se vrši v pondeljek 16. t. m. ob 7. zvečer v gostilni gosp. Robavsa v Šmartnem.

* **Blejsko jezero zamrznjeno.** Spričo hudega mraza zadnjih dni je Blejsko jezero po večini že zamrznilo. Led je debel do deset centimetrov in bo še tekom tega tedna sposoben za drsanje.

* **Gasilno društvo v Tržiču** priredi v soboto 14. t. m. predpustno veselico.

* **V Ptuju** se je vršila dne 7. t. m. slovesna umestitev novoizvoljenega župana Tomaža Lozinška, ker je beograjska vlada potrdila njegovo izvolitev.

* **V Celju je umrl** veleindustrijalec in veleposetnik Karl Teppey, ustanovitelj in lastnik Prve jugoslovanske lesne industrije v Celju. Svoječasno je bil hud nasprotnik Slovencev, drugače je bil vedno ljubezniv. N. v m. p.!

* **V Gornjem gradu** je umrl v starosti 62 let ugledni trgovec, posestnik in gostilničar g. Franc Šarb. N. v m. p.!

* **V Žerovincih pri Ivanjkovcih** je zgorela hiša posestnice Josipine Kosi. Škode je okoli 200.000 kron.

* **V Žetalah** je umrla 7. t. m. vrla žena Mar. Kopše na porodu. Naše sožalje možu, ki je bil pet let vjet v Rusiji, in ima sedaj doma žalost. Vrli ženi bodi zemljica lahka!

* **V Padežu na Dolenjskem** je ustrelil ljubljanski trgovec g. Bahovec 180 kg težkega divjega prašiča. Prašič je bil visok 115 cm in 2 m dolg.

* **V Metliki** je umrl tamkajšnji poštar in posestnik g. Fran Guštin. N. v m. p.!

* **V Domžalah** je preminul cestni nadzornik Matija Peitler. N. v m. p.!

* **V Logatcu** je nenadoma preminul kapetan v pokoju Pavel Stritar. Našli so ga mrtvega v spalnici. Zapušča vdovo z dvema otrokoma. N. v m. p.!

* **V Slovenski Bistrici** so vlomili neznani vlomilci v davkarijo ter skušali odpreti blagajno, kar se jim pa ni posrečilo. Odnesli so le par sto kron.

* **Pri sv. Petru na Medvedjem selu je umrl po kratki bolezni posestnik in župan Janez Kregar,** vrl naprednjak. N. v m. p.!

* **Mrtvec v vodnjaku.** Na starega leta dan so potegnili iz občinskega vodnjaka v Ivaniću v hrvatskem Zagorju trupło mrtvega človeka. Zdravniki so ugotovili, da je bil mrtvec že najmanj 14 dni v vodnjaku. V mrtvecu so spoznali upokojenega orožnika Ivana Laškarina, ki je šel prostovoljno v smrt.

* **Železniška nesreča v Slavoniji.** Pri Vinkovcih v Slavoniji sta dne 7. t. m. trčila skupaj zagrebški in beograjski brzovlak, ki sta bila oba nabito polna potnikov. K sreči nista trčila s polno paro in tako je bila preprečena gotova katastrofa, ki bi ugrabila stotinam ljudi njihovo življenje. Pri tej nesreči je bilo ranjenih osem oseb. Dve lokomotivi in štirje vagoni so razbiti. Škoda je velika.

* **Nadležnega berača** Franca Križnika iz Sv. Vida pri Grobelnem so aretirali v Celju, ker je beračil od trgovine do trgovine.

* **Nesreče.** 6letnemu Vinku Severju, sinu zidarja iz Brezovice pri Ljubljani, je kolesje ročnega mlinčka zmečkalo dva prsta desne roke. — Francetu Trohi, hlapcu iz Oselice, se je konj splašil. Ko se mu je hotel približati, pa ga je brcnil s kopitom po glavi in ga težko poškodoval. — Boltarju Andreju, žagarju iz Stare Fužine v Bohinju je pri delu na cirkularni žagi odletela grča v desno oko in mu je ranila.

* **Petletni ameriški Slovenec povožen od avtomobila.** V Clevelandu v Zedinjenih državah je povozil avtomobil 5letnega Henrika Kastelca, ki se je vračal iz šole domov.

* **Pes ustrelil orožnika.** Orožnik Dinko Vuković iz Selca na otoku Braču je bil s svojim drugom na službenem pregledovanju poljske škode. Medtem ko se je njegov drug oddaljil, da ugotovi škodo, se je Vuković usedel na nizek zid in poleg sebe naslonil puško. Z orožnikoma je bil tudi pes, ki je — okoli sedečega Vukoviča vohajoč — zrušil nabito puško na tla, da se je v trenotku sprožila in pogodila Vukovića v levo stran prsi. Vuković je obležal na mestu mrtev.

* **Nenavaden samomor.** V Beogradu je padel s četrtega nadstropja delavec Kreso, ki je popravljal hišo. Obležal je na mestu mrtev. Policija je končno po mnogih poizvedovanjih ugotovila, da gre za samomor radi materine smrti. V zadnjem času je delavec Kreso zlasti mnogo pijančeval, pa se sklepa, da je pod utisom vesti o smrti matere, ki jo je srčno ljubil, izvršil na ta način samomor.

* **Beograjski tatovi.** Beograjski tatovi so pravcati velikomestni prebrisani lopovi. Svoje «posle» izvršujejo po najbolj prebrisanih načrtih. Po stanovanjih kradejo v onem dnevnem času, ko se stanovalci nahajajo navadno v mestu. Povsem na drug način se izvršujejo tatvine po trgovinah. Te tatvine se izvršujejo le ponoči. Tatinski lopovi so se že toliko izvežbali v svojem «poslovanju», da čestokrat prevarijo celo nočne čuvarje same. Ti čuvarji so v veliko napotje tem dolgoprstežem, ki poskušajo na različne načine odstraniti to oviro. Tako je pred nedavnim časom prišel ponoči k čuvarju neke beograjske velike zlatarne neki eleganten gospod in zahteval v imenu gospodarja, da vzame dragocen nakit in srebrne posode, ker ima lastnik zlatarne goste, pa so mu te dragocenosti nujno potrebne. Toda nočni čuvaj se ni dal prevariti, temveč je telefonskim potom obvestil o tem svojega gospodarja. Predno pa je prišla policija, jo je «elegantni gospod» že odkuril obenem s svojo lopovsko družbo, ki je na drugi strani ulice čakala na izid njegovega poslanstva.

ZVERINSKA PODIVJANOST.

Tolovaji umorili orožnika.

V noči od sobote na nedeljo se je zgodil v dobravskem gozdu pri Brežicah strašen umor.

V soboto zvečer je odšel orožnik Mauer na nočno patruljo, s katere se ni več vrnil. Našli so ga v gozdu pri Dobravi mrtvega, golega in popolnoma izropanega. Živinski morilci so ga popolnoma razmesarili.

Pokojnikovi tovariši-orožniki so šli takoj na delo, da odkrijejo strašen umor, ki je razburil vse prebivalstvo. Dognali so sledeče:

Orožnik Mauer je naletel pri Dobravi na že dolgo iskanega vojaškega dezerterja Bolca, ki je bil že od nekdaj na slabem glasu. Mauer je Bolca uklenil in ga je na njegovo prošnjo spremil na njegov dom, da se poslovi od domačih.

Nič hudega sluteč se je vsedel orožnik Mauer pri Bolčevih za mizo, da bi mladi Bolec povečerjal. V sobi sta se nahajala tudi stari Bolec in njegova 17letna hčerka. Naenkrat je prišlo v hišo 5 vaških fantov. Dekle je nenadoma zajokalo in zapustilo sobo. Orožnik je nato pozval Bolca, da gresta. V tem trenutku pa so padli po njem vaški fantje z noži in s sekirami ter ga ubili. Ko je orožnik že ležal na tleh mrtev, so tolkli po njem, da je bila vsa soba pobrizgana s krvjo.. Stari Bolec je naravnost z zločinsko mirnostjo gledal ves prizor. Po zločinu je moralo dekle očistiti sobo od krvi, a morilci so odnesli mrtvo truplo v gozd.

Orožniki so vse krivce, razen glavnega povzročitelja, dezerterja Bolca, ki je pobegnil, izsledili in jih odgnali vklenjene v zapore okrožnega sodišča v Celju. Z njimi sta bila zaradi suma soudeležbe na umoru prignana v zapor tudi stari Bolec in njegova hči. Koder so orožniki gnali zverinske morilce, je ljudstvo dalo izraza svojemu zaničevanju do tolovajev. Ta neverjetno sirov umor je žalosten znak, kake nečloveške bestije je ustvarila vojna med našim narodom. Proti takim zverinam nikake milosti!

ROPARSKI NAPAD DVEH ITALIJANOV V TRSTU.

V Rojanu pri Trstu imata na Skali Santi hišico s trgovino zakonska Matej in Josipina Gomizelj. —

Preteklo nedeljo okoli 6. ure zjutraj je vstala Josipina in se odpravila v kuhinjo, kjer je zanetila ogenj. V mali kuhinji se je začelo kaditi in ženska je odprla okence na vratih, ki vodijo na dvorišče. Pri tej priliki je pogledala s svetilnikom v roki skozi okence na dvorišče, kjer je slišala ropot. Toda na dvorišču ni bilo žive duše. Nato se je podala v trgovino tik kuhinje, da shrani v njej okoli 1500 lir in vzame nekaj ovsa za kuhinjo. Tedaj je zaslišala močan ropot. Radovedno se je ozrla proti vratom in zagledala elegantno oblečenega neznanca, čokate postave, razbojniškega obraza, ki se je kobacal skozi odprto okence na vratih v kuhinjo. Razume se, da se ga je ženska ustrašila in nehote zavpila na pomoč.

V tem trenutku je stal tolovaj s samokresom v roki pred prestrašeno žensko, ji nastavil orožje pred usta, zasadil nohte v obraz in dejal s hripavim glasom v italijanskem jeziku:

«Molči, sicer te ustrelim na mestu. Povej, kje imaš denar. Izroči mi ga takoj.»

Ženska ni vedela, kaj bi mu odgovorila. Končno je vendarle dejala s komaj slišnim glasom:

«Kaj hočete od mene? Jaz in moj mož nimava denarja... Komaj se preživiva.»

«Molči!» je dejal tolovaj in nastavil prestrašeni ženski samokres v usta. V tem hipu se je pojavil v trgovini drugi elegantno oblečen tolovaj.

«Pojdi v gornje prostore,» je dejal prvi tolovaj prišlecu, «in opravi, kar ti je bilo naročeno. Jaz te čakam tukaj!»

Drugi tolovaj je preslišal v razburjenosti to naročilo. Zato ga je prvi tolovaj oštel. Toda kljub temu se drugi tolovaj ni upal v gornje prostore, kjer je spal Josipinin mož Matej. Že trikrat je bil na stopnicah, ki vodijo v omenjene prostore, a vselej se je skesal in se vrnil v trgovino. Med tem časom si je bil prvi tolovaj postavil na oči krinko. Ko je bil že drugi tolovaj v kuhinji, je udaril prvi žensko s samokresom po glavi. Nato ji je vzel iz podpazduhe vrečico s 1500 lirami in pobegnil s spremljevalcem. Ta slučaj roparskega napada je zbudil po tamošnji okolici in po Rojanu veliko ogorčenje. Gomizeljeva ni hudo ranjena. Vsled takih ponavljajočih se roparskih napadov je tamošnje prebivalstvo že popolnoma zbegano. Roparje po navadi redkokdaj izsledijo, ker je italijanska policija nesposobna.

Razne zanimivosti

MESTO BREZ CERKVE IN JEČE.

Tako mesto se nahaja seveda v Ameriki in se imenuje Walcott. Mesto je najbogatejše v tamošnjem okrožju. Več kot petdeset let je to mesto že brez cerkve. Nekoč je imelo ječo, a kakor edina cerkev, ki je bila ustanovljena pred 62 leti, je tudi ječa izginila. Poslopje ječe stoji še vedno a o cerkvi ni nobenega sledu več. Ječa nima nikakih ključavnic, ker je vedno prazna.

Proti nekemu tujcu, ki je prišel v to mesto, se je izrazil mestni župan sledeče: «Mi smo svobodomisleci ter verujemo v svobodno ameriško državljanstvo po sedem dni na teden. Mi ne potrebujemo nikakih duhovnikov, da bi nam komandirali. Mi smo na boljšem brez njih.

Župan je nadalje rekel, da ima vsaka veroizpoved pravico postaviti v Walcottu cerkev, a ljudje bi ne hodili vanjo. Cerkev bi ne imela nikakih dohodkov ter bi morala kmalu zapreti svoja vrata.

Mi izhajamo prav dobro tako kot smo, veliko boljše, kot če bi imeli cerkve. Mi hočemo, da nas puste pri miru. V vseh Združenih državah ni bolj mirnega mesta kot je Walcott. Čemu bi nam bile cerkve? Prinesle bi sovraštva in spore, a mi hočemo miru», je nadaljeval župan.

«Kadar se hoče kdo oženiti, gre v bližnji Davenport ter se oglasi pri sodniku. Večino pogrebov v mestu izvrši neki Johannes Krüger, ki ima nagovor v nemškem ali pa angleškem jeziku. On ni nikak duhovnik in tudi krst je v mestu povsem neznana stvar.

V trgovskem in industrijalnem oziru je Walcott zelo procvitajoče mesto. Ima dve banki, kojih vloge znašajo več kot poldrugi milijon dolarjev. To je značilno, kajti mesto ima le 384 prebivalcev. Kako dolgo bo mesto še brez cerkve, ni tako težko vprašanje, kakor to, kako dolgo bo izhajalo brez ječe.

IZBRUH MEHIKANSKEGA OGNJENIKA.

Veliki mehikanski ognjenih Popokatepetl je pričel 11. decembra popoldne močno bruhati. Več tisoč metrov nad žrelom je vrgel steber dima in pepela. Ta steber je bilo videti na velikansko razdalje. Državni predsednik Obregon in njegovi gostje, ki so se takrat nahajali na nekem gradu, so se ravno podali na balkon, ko je nastal izbruh. Z balkona so ga lahko lepo opazovali. Obregon sam je poslal po daljnoglede ter opazoval oblak dima iz žrela, nahajajočega se 40 milj proč. Nato pa je naročil, naj se dvigneta v zrak dva aeroplana, da ugotovita obseg izbruha.

Letalca sta se vrnila ter sporočila, da sta čula močno bobnenje v notranjosti žrela in da teče lava na vse strani. Svarilna znamenja so bila poslana vsem krajem, nahajajočim se v bližini ognjenika, a poročila, ki so prišla v glavno mesto, so pokazala, da so ti mali kraji že več tednov zapuščeni.

Tekom zadnjih par mesecev se je že večkrat poročalo o delovanju tega ognjenika, in vsak nov izbruh je bil močnejši od prejšnjega.

Ne pozabite na brate onstran mej!

Pristopite vsi k Jugoslovanski Matici!

Sokolstvo

Sokol v Črnomlju ima redni občni zbor 25. t. m. ob 20. v Narodni čitalnici.

Sokol v Štepanji vasi ima redni občni zbor 15. t. m. ob 2. uri popoldne v društveni telovadnici.

Občni zbor celjskega Sokola se vrši v nedeljo 29. t. m. ob pol 10. uri dop. v društveni telovadnici.

Zdravstvo

z Razkuževanje z vročim zrakom. Nekaj je takih predmetov, ki jih ne smemo razkuževati v vreli vodi ali pari, ker bi jim škodovalo, n. pr. usnje, krzno, papir, itd. Razkužimo pa te predmete lahko z vročim zrakom, n. p. v razbeljeni peči. Za popolno razkužitev je treba, da so ti predmeti 48 ur v vročem zraku.

z Prva pomoč človeku, ki se preveč opije. Odpni ga! Položi ga takoj po strani, ne pa na hrbet ali na trebuh! Če se napenja, da bi bljuval, ga položi tako, da se pri bljuvanju ne zadavi. Drži mu glavo naprej in sklonjeno, tako da gleda proti nogam. Ko se izbljuje, namoči brisačo v mrzli vodi, vtakni mu jo v usta ter ga očisti ostankov.

Razno

× **V mestu Clevelandu v Ameriki je mnogo Jugoslovanov.** Glasom uradnega štetja je v Clevelandu 35.024 Poljakov, 29.724 Madžarov, 26.476 Nemcev, 23.907 Čehov, 21.502 ruskih židov, 18.288 Italijanov, 15.898 Jugoslovanov 15.288 Avstrijcev (?), 11.902 Angležev, 9.478 Ircev, 8.500 Kanadcev, 4.337 Rumunov, 3.418 Škotov, 2.776 Litvincev, 2.296 Švedov, 1.605 Grkov, 1.081 Švicarjev, 1.196 Francozov, 1.161 Walesov, 1.122 Fincev, 787 Sircev in drugih narodnosti 4.475. Kot pri vsakem štetju je tudi tu pomota glede Jugoslovanov. Avstrijcev gotovo ni v Clevelandu, in so mnogo kot Avstrijci šteti Jugoslovani, katerih je najmanj za 12.000 več.

× **Nesreča ali samomor 15letne učenke.** V Zagrebu je padla 15 letna učenka obrtne šole, hčerka upokojenega majorja, z drugega nadstropja na hišno dvorišče in je pri tem zadobila težke telesne poškodbe. Ponesrečenko so prepeljali v bolnico. Njen oče je izjavil policiji, da je ves čas mislil, da se nahaja njegova hči v kuhinji in da ni mogel niti slutiti, da bi se mogel dogoditi tak slučaj. Hčerka, da je bila vrlo živahno dekletce in da se je čestokrat sklanjala čez okna na stopnicah, da vidi, kako se igrajo na dvorišču otroci. Hišni stanovalci pa pripovedujejo, da je bilo dekletce vedno zelo žalostno, ker je oče ni pustil nikdar med otroke, da bi se igrala, ter jo je vobče držal pod tako pretirano strogim nadzorstvom, da deklica ni mogla dati duška svoji otroški živahnosti. Vsled tega je poskusila končati si življenje.

× **Odrezal ji je nos, ker ni hotela živeti z njim.** Ko ni hotela neka Grace Adams, strojepiska v New Yorku privoliti v to, da bi zopet živela s svojim možem, Frankom Adamsonom, od katerega je živela ločena že eno leto, ji je mož z britvijo odrezal nos ter nato brez sledu izginil. Adamsova se je podala v bolnico, kjer so ji zdravniki zopet prišili odrezani nos, ki se ji bo prirastel nazaj. Seveda ne bo več tako lepo oblikovan, kakor je bil poprej.

× **Kaj se vse obdavči.** V Ruščuku v Bolgariji je uveden zelo zanimiv krajevni davek. Tako se plača n. pr. za gostovanje z godbo 500 levov. Kdor hoče imeti pravico, da se sprehaja z lepo in fino izdelano palčko, plača 100 levov. Da pa se ženski svet ne bo mogel rogati moškim z obdavčenimi palicami, plačajo tudi ženske za razkošne solnčnike in dežnike 100 levov davka ali pa smejo nositi le čisto navaden dežnik. Vsaka lepotica, ki ima izrezano bluzo, se mora izkazati s posebnim dovoljenjem, ki stane 500 levov. Kratko krilo, ki pokriva manj od predpisanih 30 cm od pet, stane 500 levov več. Davek pobirajočim in nadzirajočim uradnikom služba seveda zelo ugaja ter jo vrše zelo vestno. Sredi ulice pregledajo legitimacije, pobirajo davek ter izdajajo potrdila. Davku so podvržene tudi prozorne nogavice, za katere je treba plačati 500 levov. Tudi čevlji so, če so višji kot 30 cm, obdavčeni po 200 levov. Za otroške igrače je odmerjena višina do 200 levov, a za psičke, ki jih imajo v zabavo, pa morajo plačevati razen splošnega pasjega davka še 5000 levov. Da donašajo ti davki lepe vsote, je pač razumljivo. Iznajdljivi so pa res!

× **Ameriški stric.** V Humsunu je živela siromašna družina, ki si je s trdim delom služila svoj vsakdanji kruh. Dobrih časov niso poznali. Te dni pa je došlo poročilo, da jim je zapustil neki oddaljeni sorodnik v Ameriki 36 milijonov. Stari oče je od samega veselja umrl, drugi pa slavijo svojega dobrotljivega strica.

× **Berač-milijonar.** V neki newyorški bolnici je umrl berač William Smith ter bil pokopan na državne stroške. Pozneje pa so našli njegovo oporoko, podpisano z njegovim pravim imenom Rudly Jardinee, s katero zapušča siromakom en milijon dolarjev (okoli 290 milijonov naših kron). V svoji oporoki pravi: «Mnogokrat sem imel v življenju srečo in nesrečo. Jaz, ki sem se gibal v svojih srečnih dneh v najboljši družbi, sem bil končno prisiljen, beračiti po ulicah. Neznatni del denarja sem si prihranil in lahko bi bil udobno živel, toda od te vsote nisem hotel vzeti ničesar, temveč sem rajše še dalje prosjačil. To je moja osebna zapuščina, ki se naj razdeli med siromake!»

× **Najdaljša zahvala na svetu** je gotovo dva kilometra dolga zahvala, ki jo je dobil predsednik Zedinjenih držav, Harding. Okrog 200.000 ameriških žensk, med katerimi so predsednice raznih ženskih društev s članicami, je izročilo državnemu tajniku listino, v kateri izrekajo ameriške ženske zahvalo za to, ker je Harding sklical konferenco za razoroženje. Ta listina je namotana na valjar ter povezana z belimi svilenimi traki. V enem mesecu je preromala vse Zedinjene države ter bila podpisana od vseh ženskih društev.

Ženski kotiček

Ropotanje šivalnega stroja omejiš, ako podložiš pod noge stroja debele podložke iz klobučevine. Stroj tiho teče in se pri hitrem šivanju ne trese.

Snaženje emajlirane kuhinjske posode. Najlepše in najhitrejše osnažiš emajlirano kuhinjsko posodo na sledeči način: V kaki stari posodi zmešaj pepel in pesek. Naredi gosto, ne premokro mešanico: s to mešanico odrgni posodo, ne da bi jo močila. Ko je odstranjeno opaljeno, zdrgni in osuši posodo s suhim pepelom. Tako osnažena posoda se lepo sveti, dalje se ne porabi veliko vode in roke ne trpe ker jih ni treba držati v vodi. Po krajih, kjer štedijo z vodo, pomivajo tudi mastno posodo, n. pr. krožnike, na ta način, da oddrgnejo najprej maščobo s suhim pepelom in potem posodo samo še oplaknejo.

Bleščeči škrob (šterka). Najboljši rižev škrob se omesi z vodo v precej trdo goščo. Med vednim mešanjem se priliva vrele vode. Na 125 gr. škroba se doda lepega, čistega belega voska za en oreh, košček sladkorja in v vodi, katera se priliva, raztopi se ena žličica boraksa.

Preklic.

Preklicujem kot nereenično, kar sem govoril glede zakonolomstva o gospej Apoloniji Dolinar, trgovčevi soprogi iz Poljan, št. 56.

Kloboves Franc
Poljane.

LEPOTA

kože, obraza, vrata, rok, kakor tudi lepa rast las se more doseči samo z razumno nego lepote. Tisočera priznanja so dospela iz vseh dežel sveta za lekarnarja Fellerja:

„Elsa" lilijino mlečno milo, najboljše blago, najfinejše „milo lepote"; 4 kosi z zamotom in poštnino 98 K.

„Elsa" obrazna pomada odstrani vsako nečistost kože, solnčne pege, zajedance, nabore itd. ter naredi kožo mehko, rožnatobelo in čisto; 2 porcelanasta lončka z zamotom in poštnino 52 K.

„Elsa" Tanochina pomada za rast las krepi kožo glave, preprečuje izpadanje, lomljenje in cepanje las, zaprečuje prhut, prerano osivelost itd.; 2 porcelanasta lončka z zamotom in poštnino 52 K.

Prodajalci dobe, če naroče najmanj 12 kosov enega predmeta, popust v naravi.

Razno: Lilijino mleko 15 K; brkomaz 8 K; najfinejši Hega-puder drja. Klugerja v velikih originalnih škatlah 30 K; najfinejši Hega-zobni prašek v patentskatlah 30 K; puder za gospe v vrečicah 5 K; zobni prašek: v škatlah 7 K, v vrečicah 5 K; Sachet-difava za perilo 8 K; Schampoon za lase 5 K; rumenilo, 12 listkov 24 K; najfinejši parfum po 40 in 50 K; močna voda za lase 58 K. Za te razne predmete se zamot in poštnina posebe računata.

EVGEN V. FELLER, lekarnar,
STUBICA donja, Elsatrg št. 360
40—1 **(Hrvaško).** 48/144/II a.

Hočete li biti od Vašega revmatizma popolno ozdravljeni?

TISOČI ZE OZDRAVLJENI. Bolečine v udih in sklepih, zatečeni členi telesa pokvarjene roke in noge, trganje, zbadanje itd. v različnih delih telesa, celo oslabelost oči je posledica revmatičnih in sorodnih bolezni.

Nudim Vam naravno zdravilo da se ozdravite.

Nobeno univerzalno zdravilo, temveč zdravilno sredstvo, katero je dobra mati narava podarila bolnemu človeku.

Vsakemu brezplačno na poizkušnjo.

Pišiti mi takoj ter Vam takoj pošljem svoje sredstvo in opis ter navodilo k zdravitvi popolnoma brezplačno. Tako postanete moj hvaležni pristaš.

Expedition der Opern Apotheke, Budapest VI., Abt. 86.

Varčna gospodinja rabi edinole

GAZELA MILO

ki je najboljše in najcenejše!

Delniška glavnica: K 30,000.000

Jadranska banka :: Podružnica Ljubljana

Rezerve: okrog K 10,000.000

Beograd, Celje, Dubrovnik, Kotor, Kranj, Ljubljana, Maribor, Metkovič, Opatija, Sarajevo, Split, Sibenik, Zadar, Zagreb, Trst, Wien.

Sprejema: Vloge na knjižice. — Vloge na tekoči in žiro-racun proti najugodnejšemu obrestovanju. — Rentni davek plača banka iz svojega

Kupuje in prodaja: Devize, valute, vrednostne papirje itd.

Eskontira: Menice, devize, vrednostne papirje itd.
Izdaja: Čeke, nakaznice in akreditive na vsa tu- in inozemska mesta.
Daje predujme: na vrednostne papirje in na blago, ležeče v javnih skladiščih. Daje trgovske kredite pod najugodnejšimi pogoji.

Prevzema: Borzna naročila in jih izvršuje najkulantneje.

Brzojavni naslov: Jadranska.

Telefon št. 257.

Odgovorni urednik Jože Hojkar. Izdaja Konzorcij Domovine. Tiska Delniška tiskarna, d. d. v Ljubljani.